

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

Ім. П.І.Чайковського

МАТВІЙЧУК Л.Д.

ШЛЯХ ДО МАЙСТЕРНОСТІ КОБЗИСТА

Допущено Міністерством освіти і науки України як навчальний
посібник для вищих музичних навчальних закладів

КИЇВ - 2005

Про книгу

Починаючи з 70-х років XX сторіччя, коли музичним майстром М. Прокопенком був реконструйований стародавній народний музичний інструмент кобза, в Україні почався новий етап відродження інструментального мистецтва, що поєднав в собі два напрямки: сольне виконавство на домрі і виконавство на кобзі.

Кобза, спочатку, була запроваджена в оркестрах, але згодом почала звучати, як сольний інструмент. Настала нагальна потреба її удосконалення та створення нового репертуару.

Оскільки обидва інструменти одного типу (мають однаковий квінтовий стрій, засоби звуковидобування, майже однакові технічні прийоми і ін.) то твори, написані для домри можуть з успіхом виконуватись і на кобзі. Таким чином, виникла потреба створити посібник, який би включав інформацію, що може знадобитися і студенту, як людині, що тільки вчиться, і випускнику, який починає викладацьку діяльність і концертному виконавцю.

Цей посібник має на меті оптимально висвітлити основне коло питань кобзового мистецтва – історичні відомості, методичні поради і нотний матеріал.

В даному посібнику кожен студент і виконавець знайде необхідний твір для себе, своїх учнів. З другого боку, кожен учень, зазирнувши в посібник і виконавши хоча б одну п'єсу з нього, наочно побачить те, що очікує його в майбутньому навчанні гри на домрі чи кобзі. Він буде бачити в перспективі себе, як учня, як студента, як виконавця. Тобто, посібник має дидактичний принцип побудови – від простого до складного.

Сюди увійшли твори українських композиторів, написані для різних музичних інструментів у авторському перекладанні для домри-кобзи з фортепіано, а також авторські обробки українських народних пісень, варіації на народні теми і авторські оригінальні твори.

Рекомендовані п'єси характеризуються багатю мелодикою, тембровим колоритом, емоційно-образним змістом, розмаїттям технічних прийомів і виражальних виконавських засобів, відображаючи багаторічний виконавський та педагогічний досвід авторки.

Запропонований до опанування репертуар покликаний розвинути образне і технічне мислення молодого музиканта. На це спрямовані коментарі, щодо жанрово-стильових особливостей і характеру музичних творів та методичні поради виконавцям.

Талановита виконавиця і досвідчений педагог – методист, професор Матвійчук Л.Д. з глибоким проникненням у надзвичайно складну специфіку кобзового звукоутворення системно пояснює у коментарях до кожної п'єси, до груп творів методику роботи над опануванням виконавською технікою від елементарних навичок – до комплексного формування виконавської майстерності в її психо-фізіологічній концепції, як явища художньої мистецької творчості.

Методичні поради до опанування музичними творами, представленими в посібнику, ґрунтуються на прогресивних рекомендаціях сучасної теорії формування виконавської майстерності в галузі народних інструментів, розробленої кафедрою народних інструментів НМАУ ім. П.І.Чайковського, включеної до тематики сучасного українського музикознавства.

Авторка спирається на методологічні критерії і принципи цієї теорії формування майстерності, як мистецтва виконавського інтонування емоційно-образного змісту музичного твору; концепція художньої техніки в її рухально-фізіологічному і психологічному та виражальному значеннях; виконання музичного твору як процес, емоційно-інтелектуального спілкування музиканта-виконавця зі слухачем.

М.А. Давидов –
доктор мистецтвознавства, професор.

Кобза – старовинний український музичний інструмент.

Вивченням історії кобзи займалися академік Олександр Фамінцин (1877-1896) („Домра и сродные ей инструменты русского народа”) і письменник – музикознавець Гнат Хоткевич (1877-1938) („Музичні інструменти українського народу”) (1930р.)

О. Фамінцин досить широко висвітлив історію мистецтва кобзи і встановив, що ця назва музичного інструмента зустрічається у тюркських народів, які населяли Середню Азію з давніх давен.

Історичні матеріали свідчать, що назви “ Кобза”, “ Кобоз”, “ Кобуз” приблизно з 1300 року були відомі половцям, які кочували поблизу Каспійського моря. В латино-персидсько-куманському (половців називали куманами) словнику (1300р.) зустрічається слово “ совихсі “ (кобузци). Академік В. В. Радлов переклав це слово der Kobusspieler – гравець на кобуз.

В XIII столітті татари супроводжували свій спів на балалайко-подібному інструменті, який називали « Кобиз ».

До Угорщини кобза, скоріше всього, попала в той час, коли маси половців гнані татаро – монголами, переселялись до Угорщини (1239р.).

Була кобза в старовинні часи і у поляків. В роки Сігізмунда III (1566-1632) князь Корецький, якого захопили в полон турки, потішав своїх товаришів грою на кобзі. Про поширення кобзи в Польщі говорить і поет Чагровський:

«Повідай, любо кобзо моя, чи вміє що розповісти дума твоя».

Велику увагу О. Фамінцин приділив ролі кобзи в Україні, відмічаючи, що кобза була улюбленим музичним інструментом українських козаків і малоросів взагалі.

Польський письменник кінця XVI століття Папроцький у своїх спогадах писав: “Козаки з великою радістю стали витворяти несказані вибрики, стріляючи, співаючи і граючи на кобзах.”

Кобза завжди знаходилась в руках козаків. Про це свідчить старовинна дума:

Сидить на могилі козак старенький,
Як голубонько сивесенький,
У кобзу грає виграває,
Голосно співає.

Розглянувши питання про наявність кобзи у народів Фамінцин робить висновок, що кобза відноситься до струнних музичних інструментів.

Кобза у різних народів, пише Фамінцин, мала різну кількість струн. В основному це були триструнні інструменти, а пізніше кількість струн збільшувалась.

Румунська кобза мала десять струн, Чеська – вісім і більше.

Про кількість струн української кобзи говориться в словнику Закревського (XVIIIст.): “Кобза – це давній музичний інструмент, який має вісім струн”.

Таким чином, Фамінцин зробив висновок, що кобза має відношення до лютнеподібних інструментів, складається з кузова і шийки, на якій розміщені струни. Звук виникає за допомогою плектра, або щипка пальця.

В першій половині ХХ ст. вивченням кобзи зайнявся музикознавець Гнат Хоткевич, який описав її, як старовинний музичний інструмент з подовженим корпусом, з шийкою і ладами, що говорить про невелику кількість струн.

В другій половині ХХ ст. реконструктор кобзи М. А. Прокопенко стверджував, що лади на кобзі були завжди, тому що цього вимагала точність інтонування.

Лади – одна з переваг і умов масового розповсюдження щипкових інструментів в народі. Якби ладів не існувало, стверджував М. Прокопенко, то кобза мала б коротке і слабке звучання, адже при вивченні акустичних можливостей з'ясувалось, що для того, щоб звучання струни було протяжливим, необхідно, щоб вона була притиснута до твердої нерухомої точки. Такою точкою і є лад. Це свідчить про те, що лади на кобзі були завжди.

В останнє семиструнна кобза з ладами була змальована з натури російським художником В. М. Васнецовим у 1919 році.

Конструктивно старовинна кобза мала довгу шийку з ладами, подовжений корпус, покритий згори дерев'яною декою з резонатором.

Корпус української кобзи раннього періоду був невеликий, овальний, грушоподібний. Великий овальний корпус зустрічається пізніше, про що свідчать малюнки Рігельмана, Васнецова, Білизького, Свенцицького (приклади наведені Фамінциним та Хоткевичем).

Кількість струн – 3, 4 на ранніх інструментах і 7, 8 на пізніх.

Довжина шийки (від початку корпуса до верхнього поріжка) становила від 1,5 – 1,6 довжини корпуса на ранніх інструментах і 0,7 – 0,8 – на пізніх.

Загальна довжина інструмента разом з голівкою складала 90 – 100 сантиметрів, з них – активна довжина струни (мензура) – 60, 70 сантиметрів.

В 70-і роки ХХ ст. М. Прокопенко створив серію оркестрових кобз, яка успішно використовується і по цей час в Національному оркестрі народних інструментів, в Полтавській капелі бандуристів та ін..

За кресленнями М. Прокопенка виготовлялись оркестрові кобзи в експериментальній музичній майстерні у місті Мельниця-Подільська, Тернопільської області.

З метою збереження характерних рис народного інструменту від старовинних кобз було використано цілий ряд конструктивних принципів, а саме :

- овальна форма корпуса;
- кріплення струн до деки;
- серповидна голівка;
- бокове розміщення кілків;
- великий резонаторний отвір.

Такі елементи як кількість струн та ладів, спосіб виготовлення корпуса було підпорядковано вимогам сучасної виконавської практики.

Нововведеннями стали :

- додатковий звуковий отвір;
- відокремлені поріжки під кожную струну окремо, що полегшують настройку інструмента;

- скрите кріплення струн;
- оригінальна конструкція системи пружин;
- прозорий щиток;
- відмітка ладів крапками з боку грифа.

Відродження кобзи стало необхідним, у зв'язку з потребою виконавської практики традиційного музикування, як сольного, акомпануючого і оркестрового інструмента.

М. Прокопенко запропонував для оркестрових кобз стрій і діапазон розповсюджених в Україні чотириструнних домр, застосовуваних в академічній і концертній практиці.

Слід зазначити: період, що минув з часу, коли в деяких оркестрах відбулось запровадження кобзи, показав, що вона не виправдала себе, як сольний інструмент. Назріла потреба в удосконаленні конструкції інструмента.

Продовжувачем справи М. Прокопенка, наприкінці ХХ століття став майстер з м. Черкас Юлій Федорович Збандут.

Кобза Ю.Збандута відрізняється формою, сучасним дизайном і рівним відтворенням всього діапазону частот. Майстер відмовився від традиційного влаштування акустичної системи і створив власну „систему замкнутої ударної хвилі”. Змін зазнала, також, підставка, яка стала фіксованою, низькою, що відповідає зручності і точній настройці інструмента. На цьому майстер не зупиняється, реконструктивний пошук над вдосконаленням кобзи триває.

Методика роботи над музичним твором

Однією з основних задач музичної педагогіки - є виховання артиста-художника. Звідси стають зрозумілими ті високі вимоги, які пред'являються музикантам-виконавцям і педагогам. Перед останніми поставлена задача виховання не тільки висококваліфікованого музиканта-професіонала, але й майбутнього носія як національної, так і світової культури.

Особливо важливу роль у процесі музичної освіти, в процесі виховання майбутнього музиканта-художника мають відіграти музичні художні твори.

Справа не тільки в тому, що художня творчість розкриває сутність і специфіку виконавського процесу, що творча природа музичного виконавства виявляється, перш за все, у трактовці художніх творів; ведуча роль музичної художньої літератури в педагогічному процесі обумовлюється і тим, що завдячуючи своїй змістовній суті, виявленій в художніх образах, вона особливо приваблює увагу учня, мобілізує його на здобуття мистецьких навичок, будить у ньому художника, стимулює розвиток музичного смаку і виконавської майстерності.

Працюючи над художнім твором, музикант-виконавець постійно поглиблює розуміння його змісту, розкриває у ньому нові риси, нові фарби і відтінки. Виконавство поступово стає витонченим, переконливим доповненням композиторської творчості.

Музикант-виконавець неодноразово повертається до одних і тих же творів, кожен раз знаходячи в створюваних образах щось нове. Це притаманно великим музикантам.

Отже, працю виконавця над музичним твором можна сміливо назвати процесом нескінченним, бо всякий процес пізнання по суті є процесом нескінченним.

Як же розпочати роботу над музичним твором ?

Перше знайомство з новим музичним твором, звичайно, проходить без інструмента. Як правило, воно починається або у бібліотеці, або у нотному магазині; у класі чи вдома, ми поспішаємо розгорнути ноти та "пробігти" очима текст твору. Уже, так би мовити, на ходу у нас вимальовуються певні контури звукової форми.

При відмінному розвитку внутрішнього слуху уявне прочитання нотного тексту є вагомим етапом розбору тієї чи іншої п'єси.

Після першого знайомства з п'єсою слід ще раз але уже більш глибоко, подумки "опрацювати" текст.

Цього разу у виконавця виникають певні штрихові та апплікатурні контури, визначаються деякі технічні труднощі, котрі надалі, у процесі розучування будуть вимагати особливої уваги.

Творчо обдаровану людину ці труднощі не лякають, а, навпаки, приваблюють.

Перше програвання п'єси на інструменті, звичайно, має ознайомлювану мету.

Найголовніше — збагнути загальний характер музики та загальну логіку її розвитку. При першому програванні допускаються окремі неточності, пропуски деяких мелодичних деталей, зупинки, темпові відхилення тощо.

Ознайомлення з п'єсою мусить поєднуватись з музично-теоретичним аналізом. Необхідно провести структурний аналіз даного твору:

- встановити основні розчленування п'єси, зрозуміти характер кожної частини, а також їх взаємозв'язок; виявити тематичні, проміжні та різного роду допоміжні елементи музичної форми;
- провести лінійно-структурний та гармонічний аналіз, встановити кульмінаційні моменти, усвідомити загальний модуляційний план твору.

Роботу над музичним твором слід розпочинати з повільного темпу, тому що на початковому етапі роботи перед виконавцем стоїть безліч завдань, котрі потребують зосередженості уваги, копіткої праці. Основні із них це вибір раціональної аплікатури та штрихів, що характеризують даний твір. Усунення ритмічних неточностей, пошук найбільш точних засобів виразності, агогічних нюансів, визначення свого ставлення до тієї чи іншої інтонації.

Усвідомлення повного комплексу завдань вимагає від виконавця численних повторень, як більшого музичного відрізка, так і окремих пасажів. Інколи те чи інше місце, той чи інший пасаж необхідно спробувати зіграти у потрібному темпі. При повторюванні, звичайно, виявляються ще якісь недоробки, постають нові задачі.

Часто буває, що обрана аплікатура виявилась зручною тільки для програвання у повільному темпі, але у швидкому темпі вимагається інша аплікатура, яка передбачає уникнення частої зміни позицій. У кантіленних місцях доводиться інколи переглядати аплікатуру, відштовхуючись від якості та змішування тембрового звучання.

Перше визначення штрихів теж може виявитися не зовсім придатним або до даного темпу, або до характеру твору.

Таким чином, багаторазові повторення зумовлюються природним бажанням зробити краще, і тільки при такій установці вони дають користь. Нерідко творчі, цілеспрямовані повторювання підмінюються повторюваннями без усвідомленої мети. Деякою мірою покращення гри при цьому спостерігається, однак процес вивчення твору йде дуже повільно, при цьому часто виникає закріплення непомічених помилок, які потім доведеться виправляти. Але на їх виправлення буде затрачено більше часу, ніж цього потрібно на осмислену, доцільно спрямовану роботу, на уникнення помилок і на фіксацію в пам'яті зразу точної гри.

Доречно тут згадати афоризм: "Користь від роботи визначається не стільки кількістю витраченого часу, скільки якістю затраченої уваги".

На якій би стадії вивчення не знаходилася п'єса, завжди вимагається робота по опануванні її частин: чи то певного розділу з п'єси, чи окремого пасажу. Це може бути навіть дрібна ланка із конкретного пасажу.

При цьому важливо зрозуміти, що деталі трактування окремих ланок у більшій чи у меншій мірі змінюються при кожному переході від дрібної до більш великої частини твору; від повільного до більш рухливого темпу. Саме тому у роботі над окремими частинами необхідно застосовувати принцип варіювання.

Припустимо, попрацювавши над окремою ланкою із будь-якого пасажу, потім обов'язково з'єднайте цю ланку з попередньою і наступною, і вже потім спробуйте зіграти увесь пасаж у повільному, середньому, швидкому темпі. При цьому необхідно усвідомити, що вдалося зробити, а над чим ще треба працювати. Закінчувати на позитивному результаті, щоб пам'ять ретроспективно його закріплювала з часом.

У поняття варіювання може входити також зміна ритму певної послідовності нот.

Припустимо, якщо пасаж, написаний рівними "шістнадцятками", то його можна пограти пунктирним ритмом, спершу подовжуючи сильні та відносно сильні долі, а потім навпаки — подовжуючи слабкі долі. Такий метод вивчення пасажів вельми ефективний у формуванні координації рухів рук кобзиста. Після цього зіграйте пасаж рівними шістнадцятками і переконайтеся, наскільки вправно він став виконуватись.

Робота над окремими частинами твору час від часу повинна чергуватися оволодінням більш великими відрізками. Отже, частини, над якими Ви працювали окремо, необхідно об'єднати, "змонтувати" із попередніми та наступними.

Кожному виконавцю притаманний його метод запам'ятовування, але практика показує, що не всі вміло користуються методом уявлення подумки. Адже набагато ефективнішим стає процес заучування п'єси напам'ять, якщо більше й частіше проробляти всі деталі у думці, ясно уявляючи рухи обох рук, всі виражальні моменти.

Спочатку це можна робити з нотами в руках, а потім без нот. Після пророблювань подумки, слід взяти кобзу і в темпі, попереджувальної вашої уяви (ні в якому разі не швидкому), програти п'єсу або її окрему частину.

У наступній роботі над твором слід домагатися прискорення темпу попереджувальної уяви із чітким уявленням всіх рухових відчуттів.

Необхідно пам'ятати, що усякій гри у будь-яких темпах повинен передувати розум, тобто уява.

На більш пізніх етапах роботи виконавець наближається до нормального темпу, все глибше й витонченіше виявляє зміст, фіксує темброве забарвлення звуків, зміцнює техніку.

Робота над окремими фрагментами змінюється на програвання великих частин та цілісне виконання твору. На цій стадії, все ж, зберігається необхідність повертатися до повільних темпів, а також до гри дрібних частин. При такому способі роботи можуть бути помічені всі неточності, котрі виникають при тривалій роботі у швидкому темпі.

У заключній стадії роботи над твором виконавець поряд із творчою роботою у сфері технічних деталей ставить перед собою художні задачі у більш

широкому розумінні: це переживання змісту п'єси, гра на єдиному широкому диханні, використання динамічно-сміслових нагнітань, кульмінацій і спадів, відчуття логіки смислових переходів і т. ін.

Завершенням роботи над п'єсою повинне стати одноразове програвання або одного розділу, або п'єси в цілому. При цьому виконавець ставить перед собою задачу: зіграти п'єсу лише один раз без шорсткостей, з музичною логікою та емоціональністю. Іншими словами, виконати твір так, як виконав би він його на естраді.

Велику користь приносить гра п'єси у присутності декількох чоловік. Тим самим створюється атмосфера, що сприяє підвищенню уваги, зосередженості, музичної уяви, атмосфера, у якій навіть рухи рук, стан м'язів знаходяться у нових, незвичних умовах, атмосфера, в якій виконавець повинен професійно управляти своєю грою та підкоряти її своїм задумам.

Якщо на початкових стадіях роботи над твором робився акцент на загострення уваги на можливих випадковостях, коли виконавець ставив перед собою задачу не проходити мимо жодної шорсткості, то у період передконцертний, будь-яку складність, несподіваність треба вміти "згладити", "завуалювати", "обіграти" так, щоб вона не порушила цілісності слухацького сприйняття і настрою самого виконавця.

Необхідно вміти "на ходу" виходити із становища, що створилось, ні в якому разі не робити незадоволеного вигляду, швидко реагувати на будь-яку несподіванку та виходити із будь-якої ситуації.

У передконцертний період дуже важливо ще й ще раз повернутись до методу роботи подумки. У думці "проспівати" усі "небезпечні" уривки з п'єси, уявити ігрові рухи з усіма тонкощами, звучання п'єси з урахуванням усіх виконавських задач.

Якщо у грі подумки виникають невпевненість та нечіткість (в уявних рухах або в уявному звучанні), то даний відрізок твору підлягає ще технічному закріпленню.

Виконавець повинен упевнитися в тому, що твір міцно відбитий у пам'яті й цілком підкоряється свідомому управлінню.

У передконцертний період необхідно пам'ятати про таке поняття, як резерв сили та резерв рухливості. Пам'ятати, що майбутній виступ вимагатиме від нього великої витрати сил, а резерв біглості забезпечить технічну легкість та невимушеність.

Робота над музичним твором — творчий процес. Її успішність визначається багатьма умовами. Душевний стан та психологічні установки відіграють при цьому дуже важливу роль. Робота не може бути успішною, коли виконавець не віддається їй захоплено, самовіддано, пристрасно. Пристрасть необхідно сприймати у даному випадку не як переживання, а як дію, скерування всіх творчих сил — волі, інтелекту, темпераменту, фантазії на досягнення мети.

Полька.

М.В. Лисенко
Перекладення Л. Матвійчук

Твір веселого, грайливого характеру, вимагає від учня чіткого виконання штрихів стакато, спікато та маркато.

Маркато – штрих, що характеризується активною атакою звука та динамічною рівністю.

Граціозність танцю підкреслюється легким виконанням форшлагу.

Форшлаг, як і інші мелізми (морденти, трелі, групето) зустрічаються як в класичній, так і в сучасній музиці, що засвідчує стійкість традиційних виражальних засобів та історично усталених мелодійних зворотів.

Мелізматика збагачує і конкретизує виразність головного елементу музики – мелодії. Адже саме термін „мелізм” не випадково походить від грецького „меллона”, що означає – спів, мелодія.

Тому, так само як і мелодія в цілому, мелізматика, а в даному випадку форшлаг – пов’язана, перш за все, зі стилем, характером твору. Виконується легко, рухом медіатора вгору.

Слід нагадати, що такі форшлагви виконуються за рахунок тривалості основного звука.

Формуванню навичок виконання форшлагів сприяють щоденні вправи у вигляді гам з застосуванням мелізмів.

ПОЛЬКА

М. В. ЛИСЕНКО

перекладення Л. Матвійчук

Allegro moderato

Ф-НО

***mf* Allegro moderato**

The musical score is written for a piano (Ф-НО) and a flute. It consists of five systems of music. Each system has a piano part on the left and a flute part on the right. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs) and the flute part is in a single staff (treble clef). The tempo is marked 'Allegro moderato' and the dynamic is 'mf' (mezzo-forte). The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, accidentals, and dynamic markings. The piano part features a steady bass line with chords, while the flute part has a more melodic line with some grace notes and slurs. The score ends with a final cadence in both parts.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with eighth and sixteenth notes, including two measures with accents (^) over eighth notes. The bottom staves (grand staff) feature a piano accompaniment with chords and single notes, including accents (>) and a grace note (γ) in the right hand.

Second system of musical notation. The top staff begins with a triplet of eighth notes marked '3A' and continues with a sequence of eighth notes. The bottom staves feature a piano accompaniment with chords and single notes. Dynamics include *p* (piano), *cresc.* (crescendo), and *f* (forte). Fingerings 2, 1, 3, and 4 are indicated for the right hand.

Third system of musical notation. The top staff continues the melody with eighth and sixteenth notes, including two measures with accents (^). The bottom staves feature a piano accompaniment with chords and single notes. Dynamics include *mp* (mezzo-piano), *p* (piano), and *cresc.* (crescendo). Fingerings 3, 2, 1, 3, and 4 are indicated for the right hand.

Fourth system of musical notation. The top staff concludes the melody with a half note and a whole note. The bottom staves feature a piano accompaniment with chords and single notes. The system ends with a double bar line and repeat signs. Dynamics include *rit.* (ritardando).

a tempo

f *a tempo*

This musical score consists of four systems, each with a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature has one sharp (F#). The tempo is marked 'a tempo'. The first system begins with a forte 'f' dynamic. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. The vocal line has a melodic line with some grace notes. The second and third systems continue this pattern. The fourth system concludes with a double bar line and a fortissimo 'ff' dynamic marking.

Варіації на тему української народної пісні “Дівчино моя, переяславко”

Л. Матвійчук

Фольклор, як і в давні часи, так і тепер включається в коло тих засобів, за допомогою яких задовольняються художні потреби і через які виражається ставлення народу до дійсності. Композитори у всі часи були шанувальниками народної творчості, особливо пісенної.

Пісня – це поєднання слова і музики; ширше – поєднання слова, музики, танцю, жесту, міміки, тобто самостійна система взаємозалежностей, взаємовпливів, узгодження і синтезування засобів впливу на слухача.

Особливості художньої форми – лаконізм, стабільність розміру, стійкі традиційні виражальні художні засоби, зрозуміла мелодія – полегшують мистецьке завдання і дозволяють імпровізувати, створювати нові зразки інтерпретаторської творчості. Чим вища культура музиканта, тим точніше він оцінює народне мистецтво і тим вишуканіша естетична цінність його виконавства.

Варіації ставлять перед учнем ціль опанування палітрою штрихів і цим удосконалюють техніку обох рук кобзиста.

До технічних завдань тут відносимо поєднання чіткого виконання стакато, спікато, тремоло, потім шістнадцятих, подвійних нот. При виконанні подвійних нот потрібно дотримуватись принципу однакової глибини медіатора в струнах і компактного сумісного звучання обох тонів, а ще чітких, швидких рухів кисті правої руки з передпліччям і трохи міцнішого стискання медіатора.

Характер твору веселий, жартівливий; вимагає, в основному, гучної динамічної гри, але для підкреслення *f* та *ff* в варіаціях застосовується *p*, *mp* і навіть *sub.p*, що вимагає від учня при *crescendo* та досягненні *f* контролювати м'язове напруження рук. Відомо, що напруження м'язів – це їх фізіологічний стан, що є протидією у відповідь на всяке напруження. Погано освоєні рухові навички кобзиста викликають витрату зайвої енергії.

Кобзист повинен чітко усвідомлювати міру та якісне забарвлення тих м'язових напружень, що потрібні для роботи. Економія м'язової енергії має першорядне значення для успішної гри. Особливу увагу слід звернути на здатність м'язів розслаблюватись, бо саме в момент розслаблення відбувається прилив крові до м'язів, і вони відпочивають. Для того, щоб м'язи рук стали більш витривалішими, кобзист, під час занять, повинен чергувати їх роботу з відпочинком, скороченням і розслабленням. Таке чергування при щоденних заняттях сприяє тому, що м'язи з часом стають тренуванішими і витривалішими.

ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ
 "ДІВЧИНО МОЯ, ПЕРЕЯСЛАВКО"

Л. МАТВІЙЧУК

Повільно, широко

Ф-НО

Повільно, широко

Швидко, помірно

f

Швидко, помірно

tr

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with eighth and quarter notes. The bottom two staves (piano accompaniment) feature chords and eighth notes. The dynamic marking *mp* is placed above the top staff, and *p* is placed above the middle staff.

Second system of musical notation. The top staff continues the melody. The bottom two staves continue the piano accompaniment. The dynamic marking *f* is placed above the top staff, and *mf* is placed above the middle staff.

Third system of musical notation. The top staff continues the melody. The bottom two staves continue the piano accompaniment. The dynamic marking *f* is placed above the top staff, and *mf* is placed above the middle staff.

Fourth system of musical notation. The top staff continues the melody. The bottom two staves continue the piano accompaniment. The dynamic marking *f* is placed above the top staff, and *mf* is placed above the middle staff.

Повільно, поступово прискорюючи

rit. *tr* *p*

Повільно, поступово прискорюючи

molto accel.

molto accel.

f *mf*

Швидко, весело

f Швидко, весело

Швидко, весело

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, featuring a sequence of eighth-note chords. The middle and bottom staves are grouped by a brace, representing the piano accompaniment. The middle staff has a treble clef and contains a mix of eighth and sixteenth notes, while the bottom staff has a bass clef and features a steady eighth-note bass line.

The second system of musical notation continues the piece. It features a crescendo hairpin in the piano accompaniment, starting from the middle of the system and reaching a fortissimo (*f*) dynamic at the end. The piano part includes a complex texture of chords and moving lines in both the treble and bass staves.

The third system of musical notation shows a continuation of the piano accompaniment. The piano part maintains a rhythmic pattern of eighth notes in the bass and chords in the treble, providing a solid harmonic foundation for the melody.

The fourth system of musical notation begins with a piano dynamic marking (*sp*) in both the treble and bass staves of the piano part. The system continues with the established musical textures, including the melodic line in the top staff and the accompaniment in the bottom two staves.

Дуже швидко

f Дуже швидко

p *mp* *cresc.*

p *mp* *cresc.*

f *ff*

f *ff*

Варіації на тему української народної пісні Ой, за гаєм, гаєм

Л. Матвійчук

Пісня „Ой, за гаєм, гаєм” належить до жанру родинно-побутової лірики. Цей жанр надзвичайно зворушує щирістю і безпосередністю. Його творцям властиве конкретно-образне мислення. Вони говорять про те, що їх хвилює, викликає радість чи смуток.

В піснях родинно-побутової лірики передаються усі перипетії відносин двох осіб: і перше несміливе почуття, і відкрите утвердження щастя любити, і сумніви та образи, і гадки про майбутню долю.

Ой, за гаєм, гаєм,
Гаєм зелененьким,
Там орала дівчинонька,
Воликом чорненьким.

Орала, орала,
Не вміла гукати,
Та й найняла козаченька
На скрипочку грати.

Козаченько грає,
Бровами моргає
Вража його мати знає
На що він моргає :

Чи на мої воли,
А чи на корови,
Чи на моє біле личко,
Чи на чорні брови.

Воли та корови
Усі поздыхають
Біле личко, чорні брови
Повік не злиняють.

Твір веселий, грайливий за характером, що вимагає від виконавця володіння належною технікою.

Велику роль слід приділити акцентам, швидким і легким рухам при виконанні шістнадцятих нот перемінними ударами. При швидкій грі перемінними ударами, тобто в пасажах, що складаються з ланцюга дрібних нот, може порушуватись координація рухів правої і лівої руки. Ось саме вихованню

навичок координації роботи обох рук потрібно приділяти особливу увагу, працюючи над цим твором.

У виконавстві кобзистів питання управління та координації рухів набирають особливого значення.

При наявності різнобічних навичок обох рук, їх скоординованість буває недостатньою. Тому, ні в підготовчих заняттях, ні в закінченій грі, увага не може бути повністю відвернена від рухових відчуттів.

В цілому процес координації має такий характер: виділяючи в якості домінуючого начала слухові уявлення, котрі здійснюють провідний контроль, виконавець при допомозі розподіленої уваги регулює м'язові напруження.

Помилкою кобзистів, найчастіше, зустрічається випередження рухів правої руки по відношенню до лівої. Але звинувачуючи в цьому самі лише руки – глибока помилка. Головна причина полягає у відсутності комплексного слухо-моторного контролю. До цього слід додати спрямовуючу роль виконавської волі. Саме зусиллям слуху і волі виконавець повинен підкорити рухи правої руки і, зокрема рухи медіатора, і примусити рухатися з пальцями лівої руки.

Відпрацьовуючи швидкі пасажі рекомендується: грати з акцентами на початку кожної групи шістнадцятих нот; грати пунктиром. Це буде сприяти активізації слухо-моторного контролю.

ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ “ОЙ, ЗА ГАЄМ, ГАЄМ”

Л.МАТВІЙЧУК

The musical score is written for piano. The right hand (treble clef) begins with a melody marked 'Largo pizz.' and 'mf'. The left hand (bass clef) provides a simple accompaniment marked 'Largo' and 'molto mp'. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The score is divided into two systems of eight measures each. The first system ends with a repeat sign, and the second system ends with a final double bar line.

Allegro non troppo

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is a single melodic line in treble clef, starting with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. It begins with a triplet of eighth notes, followed by a series of eighth and sixteenth notes. The lower staff is a piano accompaniment in bass clef, featuring a steady eighth-note pattern. Dynamic markings include *mp* (mezzo-piano) and *ff* (fortissimo). The tempo is marked *Allegro non troppo*. The system concludes with a *p* (piano) marking and a fermata over the final notes.

The second system continues the piano accompaniment from the first system. It features a consistent eighth-note pattern in the bass clef. The upper staff has a melodic line with various rests and notes. The system includes a *cresc. e acceler.* (crescendo and acceleration) marking, indicating a change in the tempo and dynamics. The system ends with a *p* (piano) marking and a fermata.

The third system of the musical score continues the composition. It features a melodic line in the upper staff and a piano accompaniment in the lower staff. The melodic line includes a *mf* (mezzo-forte) marking and a *f* (forte) marking. The piano accompaniment also includes a *mp* (mezzo-piano) marking and a *f* (forte) marking. The system concludes with a *f* (forte) marking and a fermata over the final notes.

First system of musical notation. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one sharp (F#). It begins with a piano (*p*) dynamic and includes fingering numbers 2, 1, 0, and 2. The bottom staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. It features a complex texture with many beamed sixteenth notes and slurs.

Second system of musical notation. The top staff continues the melodic line with fingering numbers 3, 1, and 0. The bottom staff continues the complex texture with beamed sixteenth notes and slurs.

Third system of musical notation. The top staff includes the instruction *molto cresc.* and dynamic markings *ff* and *mf*. The bottom staff also includes *molto cresc.* and *ff*. The notation continues with complex textures and dynamic changes.

The image displays a page of musical notation for guitar, organized into five systems. Each system consists of a single melodic line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff, treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#).

System 1: The melody begins with a series of eighth notes, some marked with accents (>). It includes a triplet of eighth notes and ends with a whole note. The piano accompaniment features chords and arpeggiated figures.

System 2: The melody continues with eighth notes and includes a triplet. The piano accompaniment maintains a rhythmic pattern of chords and arpeggios.

System 3: The melody features a sequence of eighth notes with specific fingerings (4, 2, 1, 2, 3, 1) indicated above. The piano accompaniment continues with chords and arpeggiated patterns.

System 4: The melody includes a triplet and a slur over several notes. The piano accompaniment features chords and arpeggiated figures.

System 5: The melody concludes with a triplet and a slur. The piano accompaniment ends with a final chord and arpeggiated pattern.

The first system of musical notation consists of a piano part (grand staff) and a violin part (single staff). The piano part features a steady eighth-note accompaniment in both hands, with a crescendo leading into a dynamic change to *p* (piano). The violin part has a melodic line with slurs and a crescendo, ending with a dynamic change to *mp* (mezzo-piano). Above the final measure of the violin staff, there is a fingering instruction: $\begin{smallmatrix} 1 \\ 0 \\ 0 \end{smallmatrix}$.

The second system continues the musical piece. The piano part maintains its eighth-note accompaniment. The violin part continues its melodic line with slurs and a crescendo.

The third system continues the musical piece. The piano part maintains its eighth-note accompaniment. The violin part continues its melodic line with slurs and a crescendo.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef, marked with a forte *f* dynamic. The middle and bottom staves are grouped by a brace, representing the piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a more active bass line in the left hand, also marked with a forte *f* dynamic.

The second system continues the musical piece. The top staff shows a continuation of the melodic line. The piano accompaniment in the bottom two staves maintains the established rhythmic texture, with the right hand playing chords and the left hand providing a steady bass accompaniment.

The third system of musical notation includes the instruction *molto cresc.* (much crescendo) written below the piano part. The melodic line in the top staff continues. The piano accompaniment in the bottom two staves shows a clear increase in volume and intensity, with the bass line becoming more prominent and the right hand chords sounding fuller.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) begins with a forte (*f*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic. The bottom staff (bass clef) begins with a forte (*f*) dynamic, followed by a pianissimo (*pp*) dynamic. The key signature is one sharp (F#).

Second system of musical notation. The top staff (treble clef) continues the melodic line. The bottom staff (bass clef) continues the accompaniment. The key signature is one sharp (F#).

Third system of musical notation. The top staff (treble clef) includes a crescendo (*cresc.*) marking. The bottom staff (bass clef) also includes a crescendo (*cresc.*) marking. The key signature is one sharp (F#).

This musical score is written for piano and violin. It consists of three systems of staves. The first system shows the violin playing a melodic line with a dynamic marking of *f mp*. The piano accompaniment features chords with accents. The second system continues the melodic development, with a dynamic marking of *f* appearing in both the violin and piano parts. The third system concludes with a glissando in the violin part, indicated by a line labeled "gliss." leading to a *fff* chord. The piano part in this system includes a *ff cresc.* marking followed by a *fff* chord. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

П'єса вимагає від учня розуміння і відчуття легкості, граціозності і разом з тим, він повинен долати технічні складнощі, які в даному творі полягають у вільному, але миттєвому перенесенню лівої руки з однієї позиції в іншу.

Існує чотири способи переміщення пальців на грифі. Це *падаючий*, або вертикальний рух; *боковий*, або горизонтальний; *поперечний та дотиковий*.

Падаючий — це основний рух пальців лівої руки. Його послідовне засвоєння сприяє формуванню інших способів руху горизонтального та поперечного.

При падаючому русі пальці повинні знаходитися над грифом. Використовуючи свою вагу та м'язову активність, вони повинні притискувати струну до появи чистого звуку. Треба слідкувати, щоб опускання пальців на гриф не було занадто кволим, це може негативно вплинути на розвиток рухливості пальців. Але й різкого удару не можна допускати.

Опускання та підймання пальців повинні бути активними і, разом з тим, пластичними, щоб у їх переміщенні відчувався, і внутрішній зв'язок.

Боковий або горизонтальний рухи – це переміщення пальців вздовж грифа. Засвоєнню цього руху сприяє вправність миттєвої зміни позицій. Цей спосіб часто застосовується при виконанні хроматичних, діатонічних гам та глісандо.

Поперечний рух — це перестановка пальців з однієї струни на іншу. Досягається він хапальним способом, завдяки здатності пальців до згинання та розгинання першої нігтьової фаланги, при одночасному вольовому рухові кисті.

Якщо враховувати відстань від першої до другої струни, то рух кисті буде незначним. Але якщо палець притисне четверту струну, то кисть вигнеться більше.

Поперечні рухи пальців лівої руки широко використовуються при виконанні піццикато та зсмикуванні.

Дотиковий рух — це неповне дотиснення, а точніше, легке доторкування пальців до струн. Найчастіше дотиковий рух застосовується при виконанні флажолетів.

Отже, розглянувши способи переміщення лівої руки по грифу, слід відмітити, що у виконавській практиці вони не ізольовані, а використовуються в найрізноманітніших співвідношеннях, комплексно.

Кожному кобзисту слід пам'ятати, що всі переміщення і форми рухів лівої руки, а також установа пальців на середині ладків повинні бути надзвичайно точними і економними.

Неточне попадання пальця на ладок (притискання струни близько до металевого поріжку) викликає глухе невиразне звучання, що інколи сприймається, як погана якість інструмента, хоча причина не в інструменті, а в недосконалій майстерності кобзиста.

Пальці повинні натискати на ладок в тому його місці, де струна дає найбільш повне і чисте звучання.

Удосконалення технічної майстерності неможливе без слухової активності виконавця. До комплексу майстерності відноситься також сила притиску струни до грифа. Недостатній натиск викликає деренчливість звуку, через недостатню закріпленість струни. Вібруюча струна б'ється об металевий поріжок, викликаючи зайві призвуки.

Слід пам'ятати, що сила удару по струні впливає на її коливання. Тому при збільшенні гучності звуку треба посилювати натиснення струни. Чим вище розташування струни над грифом, тим більша сила потрібна для її натискування.

Однак, зумовлена специфікою інструмента необхідність застосування силових прийомів у техніці лівої руки кобзиста, не повинна спричиняти перенапруження м'язів. Щоб запобігти цьому, слід використовувати відчуття певної міри ваги руки, як засобу долання супротиву струни. Необхідно виховувати в собі певне психомоторне відчуття мінімального зусилля для досягнення потрібного звукового і тембрового результату. Важливо, також, опанувати навичками контролю роботи м'язів, модифікуючи періоди активності та відпочинку в процесі гри. Завдання полягає в тому, щоб використовувалась така сила тиску на струни, яка забезпечує чисте, без призвуків інтонування.

Лірична - танцювальна

Л. МАТВІЙЧУК

Allegretto grazioso

The first system of the musical score. It begins with a treble clef staff containing a whole rest, indicating a piano introduction. The piano accompaniment starts in the second measure with a melody in the right hand and chords in the left hand. The tempo is marked *Allegretto grazioso*. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The piano part includes a *mf* dynamic marking and a crescendo hairpin.

Allegretto

The second system of the musical score. It continues the piano introduction with a treble clef staff containing a whole rest. The piano accompaniment continues with a melody in the right hand and chords in the left hand. The tempo is marked *Allegretto*. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The piano part includes a *mf* dynamic marking, a *rit.* (ritardando) marking, and a *mp* (mezzo-piano) marking.

The third system of the musical score. It continues the piano introduction with a treble clef staff containing a whole rest. The piano accompaniment continues with a melody in the right hand and chords in the left hand. The tempo is marked *Allegretto*. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The piano part includes a *mp* (mezzo-piano) marking and a *rit.* (ritardando) marking.

This musical score is for a piano and violin duo, spanning measures 1 through 12. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The score is organized into three systems, each with a violin staff on top and a piano grand staff (treble and bass clef) below.

Measure 1: The violin plays a triplet of eighth notes (F#, A, C#) marked with a '3' above. The piano accompaniment consists of a single eighth note F# in the bass and a quarter rest in the treble.

Measure 2: The violin plays a triplet of eighth notes (A, C#, E) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note F# in the treble.

Measure 3: The violin plays a triplet of eighth notes (C#, E, G) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note A in the treble.

Measure 4: The violin plays a triplet of eighth notes (E, G, B) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note C# in the treble.

Measure 5: The violin plays a triplet of eighth notes (G, B, D) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note E in the treble.

Measure 6: The violin plays a triplet of eighth notes (B, D, F#) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note G in the treble.

Measure 7: The violin plays a triplet of eighth notes (D, F#, A) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note B in the treble.

Measure 8: The violin plays a triplet of eighth notes (F#, A, C#) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note D in the treble.

Measure 9: The violin plays a triplet of eighth notes (A, C#, E) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note F# in the treble.

Measure 10: The violin plays a triplet of eighth notes (C#, E, G) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note A in the treble.

Measure 11: The violin plays a triplet of eighth notes (E, G, B) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note C# in the treble.

Measure 12: The violin plays a triplet of eighth notes (G, B, D) marked with a '3' above. The piano accompaniment has a quarter rest in the bass and a dotted quarter note E in the treble.

Dynamic markings include *f* (forte) in measure 1, *mf* (mezzo-forte) in measure 2, and *mp* (mezzo-piano) in measure 5. The score also features various articulation marks such as accents (>) and slurs.

This musical score is written for guitar and piano. It consists of three systems, each with a guitar staff and a piano grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The guitar part features a complex melodic line with many accidentals and fingerings (e.g., 2, 1, 0, 2, 1, 1, 2, 2, 3, 0, 3). The piano accompaniment is primarily chordal, with some melodic movement in the right hand. Dynamics include *mp* (mezzo-piano), *mf* (mezzo-forte), and *f* (forte). A crescendo hairpin is visible in the third system. The score ends with a final chord in the piano right hand.

1A 2 1 1 2 1 3 3 4 2 1 3

f

f

a tempo

3 2 10

tenuto *mp*

mp

4 2 3 4 1 2 0 2 1 2 1

p poco cresc.

p poco cresc.

f *mp*

f *mp*

1 2 3 1 2 4 1 2

f

f

molto cresc.

a tempo

ff

molto cresc.

a tempo

ff

П'єса написана для кобзи соло, з використанням колоритного звучання флажолетів. Техніка їх виконання має свою специфіку і вимагає від учня професійного володіння комплексом необхідних навичок.

На кобзі використовуються натуральні і штучні флажолети.

Натуральні флажолети видобуваються слідуєчим способом: палець лівої руки подушечкою нігтьової фаланги злегка торкається струни точно над верхнім металевим поріжком. Одночасно права рука здійснює щипок медіатором по тій же струні, а палець лівої руки миттєво знімається зі струни.

Найзручніші флажолети на 12, 19, 24, 5 та 7 ладах. Необхідно знати, що натуральні флажолети на 12-му ладку звучать октавою вище відкритої струни, на 5-му та 24-му ладках — двома октавами вище, а на 7-му та 19-му - дуо-децимою вище відкритої струни.

Для виконання мелодії або будь-якого звукоряду у виконавській практиці кобзистів використовуються **штучні** флажолети, що видобуваються двома способами: щипком та тремоло.

Щипок більш розповсюджений спосіб звуковидобування флажолетів, ніж тремоло, палець лівої руки щільно притискує струну. В цей час права рука змінює своє звичне положення шляхом висунування середнього пальця вперед для того, щоб одночасно зі щипком медіатора по струні середній палець торкнувся цієї ж струни над верхнім металевим поріжком, ладок якого складає октавне звучання потрібного тону.

Щоб флажолет прозвучав яскраво, необхідно не тільки торкнутись струни середнім пальцем, але й зашипнути її знизу вгору.

Таким чином, маємо зустрічний рух медіатора вниз та рух середнього пальця вгору над потрібним поріжком. Іншими словами, зашипнування струни робиться з двох боків. Чим сильніший щипок, тим яскравіший флажолет.

При виконанні флажолетів на кобзі існують деякі зміни в утриманні медіатора, вказівний палець необхідно випрямити і прогнути в першій фаланзі настільки, щоб медіатор посунувся ближче до подушечки вказівного пальця, далі від нігтя. Медіатор, в даному випадку, буде утримуватись краєм подушечок великого та вказівного пальців. Положення безіменного пальця та мізинця стає більш подовженим, вони трохи випрямляються.

ЗОЗУЛЯ

Moderato

Л. МАТВІЙЧУК

f

p cresc. e accel.

f rit.

Andante

mf

f

Allegro moderato

The musical score is written for a single melodic line and a complex accompaniment. The melodic line is in treble clef, key of D major (two sharps), and 4/4 time. It consists of eight measures, each containing a single note with a fermata. The notes are D4, E4, F#4, G4, A4, B4, C5, and D5. The accompaniment is in the same key and time, consisting of eight measures. It features a series of chords and arpeggios, with a final measure containing a double bar line and a key signature change to D minor (two sharps).

fp *accelerando* **Allegro moderato**

rit. *f*

f

rit. *mp*

Detailed description: This musical score is for a piece in D major (two sharps) and 2/4 time. It consists of eight staves. The first staff is for the piano, starting with a fortissimo piano (*fp*) dynamic and featuring a series of chords marked with a 'V' and an accent (^). The tempo is marked 'Allegro moderato' with an 'accelerando' instruction. The second staff is for the violin, beginning with a ritardando (*rit.*) and a fortissimo (*f*) dynamic. The subsequent staves continue the violin melody with various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and are marked with a forte (*f*) dynamic. The final staff concludes with a ritardando (*rit.*) and a mezzo-piano (*mp*) dynamic, ending with a double bar line.

Музична табакерка

Л. Матвійчук

В коментарі до „Зозулі” говориться про техніку виконання флажолетів на кобзі. Твір „Музична табакерка” також колоритний за своїм звучанням. Але в ньому застосовані не тільки натуральні та штучні флажолети, а й такі колоритні прийоми як арпеджіато, піццикато, гра біля підставки та за підставкою, що додає твору шумових ефектів.

Опанування цими прийомами розширює арсенал виконавських навичок учня.

Арпеджіато виконується швидким ковзанням медіатора по струнах. Медіатор бажано занурити в струни якомога глибше і дотримуватись однакової глибини на протязі усього звучання акорду.

Гра біля підставки вимагає положення правої руки якомога ближчого до підставки. Натяжка струн у цьому місці набагато сильніша, тому медіатор, аби він не випав, треба стискати міцніше.

Гра за підставкою вимагає ще міцнішого утримання медіатора і більш різких рухів правого передпліччя. Виконується різким ударом по всіх струнах.

Піццикато виконується щипком пальця по струні. Але в даній п'єсі піццикато не звичайне. В нотах зустрічається термін *guasi viol. pizz.* – подібно скрипковому піццикато. На кобзі імітація такого звучання буде досягнута наступним засобом: зап'ясток правої руки злегка лягає на струни, так щоб їх приглушити, а медіатором виконуються сильні удари по струні.

Звук який видобувається в різних точках струни має різні темброві відтінки, а це, в свою чергу, виховує у музиканта тембральний слух і, особливо, образне уявлення.

МУЗИЧНА ТАБАКЕРКА

Allegro moderato

Л.МАТВІЙЧУК

Phi-Ho

6/8

f *p* *rall.* *mf* *simile*

This musical score is for a piano piece in D major (two sharps) and 4/4 time. It consists of six systems of staves. The first system has three staves: a single treble staff for the melody and a grand staff (treble and bass) for the accompaniment. The second system also has three staves, with an '8va' marking above the middle staff, indicating an octave shift. The third system has three staves, with the middle staff being a single treble staff. The fourth system has three staves, with the middle staff being a single treble staff. The fifth system has three staves, with the middle staff being a single treble staff. The sixth system has three staves, with the middle staff being a single treble staff. The melody is primarily in the treble clef, while the accompaniment is split between the treble and bass clefs. The piece features various musical notations including eighth notes, quarter notes, half notes, and rests, as well as dynamic markings like 'p' (piano) and 'f' (forte).

Музична партитура для фортепіано твору «Павана» (Op. 9, No. 3) Фредеріка Шопена. Партитура складається з двох систем, кожна з яких містить три ступені (скрипка, альт, фортепіано). Музика написана в G-мажорі та 3/4 такту.

Перша система (такти 1-4) включає вступ, який починається з тріади в лівій руці та мелодії в правої. Друга система (такти 5-8) продовжує мелодію та басову лінію. Третя система (такти 9-12) включає динамічний позначення *f* та *p* біля підставки. Четверта система (такти 13-16) включає динамічний позначення *rit.*

guasi viol. pizz.

f

mp

звичайним спісс.

v *Λ* *v* *Λ* *v* *Λ*

viol. pizz.

v *Λ* *v* *Λ* *v* *Λ*

viol.pizz.

The first system of music consists of three staves. The top staff is a single treble clef line for a violin, marked 'viol.pizz.', containing a series of eighth notes and a final quarter note. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs) for piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line with a half note and quarter notes in the left hand. A crescendo hairpin is visible over the piano accompaniment.

звич.спісс.

The second system of music consists of three staves. The top staff is a single treble clef line marked 'звич.спісс.', containing a series of eighth notes and a final quarter note. The middle and bottom staves are a grand staff for piano accompaniment, with a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line with a half note and quarter notes in the left hand. A crescendo hairpin is visible over the piano accompaniment.

viol.pizz.

The third system of music consists of three staves. The top staff is a single treble clef line for a violin, marked 'viol.pizz.', containing a series of eighth notes and a final quarter note. The middle and bottom staves are a grand staff for piano accompaniment, with a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line with a half note and quarter notes in the left hand. A crescendo hairpin is visible over the piano accompaniment.

звич.спісс.

The fourth system of music consists of three staves. The top staff is a single treble clef line marked 'звич.спісс.', containing a series of eighth notes and a final quarter note. The middle and bottom staves are a grand staff for piano accompaniment, with a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line with a half note and quarter notes in the left hand. A crescendo hairpin is visible over the piano accompaniment.

Musical score for piano in D major, 6/8 time. The score consists of six systems of three staves each. The first two systems are marked *f* and *mp*. The third system is marked **Vivo**. The final two systems are marked *ff*. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

System 1: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: *f*.
 System 2: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: *mp*.
 System 3: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: **Vivo**.
 System 4: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: *ff*.
 System 5: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: *ff*.
 System 6: Treble staff has eighth notes with fingerings 0, 0, 0, 0. Bass staff has chords with fingerings 1, 2, 3. Dynamic: *ff*.

Романс

Л. Матвійчук

Твір вимагає виразної динаміки та м'якого, густого і рівного тремоловання штрихом легато.

Початок і кінець фраз повинен бути м'яким, без поштовхів медіатора, а кожна четверта нота звучати випукло, тобто з філіруванням звука.

Необхідно слідкувати за рівністю штрихової лінії, щоб удари вниз та вгору не відрізнялися за силою.

Придбання навичок виконання детаşe, маркато, портато, сфорцандо відбувається через гру гам та тетраходів.

Штрих *legato* потребує особливого підходу. Придбання навичок у його виконанні вимагає багато років старанної, копіткої праці. Головною умовою успіху є активне включення слуху. Ніяких механічних, неусвідомлених рухів не повинно бути.

Спершу необхідно працювати над зв'язуванням кількох звуків на одній струні, без перенесення руки в іншу позицію.

Необхідною умовою досягнення мети ту є плавність безперервного тремоловання. Та, якщо прислухатися, то навіть у такій простій вправі, на початку кожної наступної ноти інколи відчутні легкі поштовхи. Такі поштовхи особливо помітні при зміні позиції. Значну роль тут відіграє психологічний фактор. Перенесення лівої руки вздовж грифа вимагає певного стрибка, котрий інтуїтивно викликає внутрішній рефлекс миттєвого напруження м'язів правої руки. Рука здригається, і перший удар тремольованого звука мимоволі акцентується. Тому необхідно навчитися пом'якшувати медіатором атаку слідуючої ноти, відразу ж повертаючись до потрібної сили звуку.

В даному випадку, при переході від *до-дієза* до *ре*, коли ліва рука пересувається по грифу з 2-го пальця на 1-й, права рука повинна послабити тремоловання, пом'якшити початок звука *ре*. Робиться це шляхом послаблення натиску на медіатор та його часткового виведення зі струн.

Якщо таке пом'якшення буде виконане кінчиком медіатора при густому тремолованні, успіх забезпечений; перехід з позиції в позицію не позначиться на якості виконання легато. Звичайно, це треба робити вправно. На тлі рівного густого тремоло ці пом'якшення не будуть помітні.

Така пристосованість виконавського апарату в органічному поєднанні з активним слуховим керуванням складають основу майстерності кантиленної гри на кобзі.

Це зробити слід так, щоб:

а) Передпліччя швидко, але обережно, без зайвого напруження опустилося;

б) Пом'якшення звучання з відчуттям різниці тембру струн.

Струна *Ля* у порівнянні зі струною *Ре* дає більш різке та сильне звучання. Тому, силу тиску на медіатор та глибину його в струнах треба

розподілити так, щоб Сі бемоль у співвідношенні з Ре не була занадто глухою. І навпаки - Ре у співвідношенні з Сі бемоль була надто яскравою.

Відрізок мелодії на струні Ре слід грати голосніше, не пом'якшуючи Сі бемоль а при переході на струну Ля пом'якшити Ре так, щоб цей тон у динамічному відношенні відповідав звучанню ноти Сі бемоль. Це буде сприяти логічності мелодичного зв'язку та пом'якшенню тембрової різниці.

Такого ж принципу треба дотримуватися й при переході зі струни Ля на струну Ре. Тільки вже навпаки: закінчення ноти Ре пом'якшити до уявного динамічного звучання Сі бемоль.

Досконалість виконання легато сприяє мобільна рухливість лівої руки домриста, вправність володіти зміною позицій, але про це розмова піде пізніше.

Багаторічний досвід домрової виконавської практики показує, що ведучою й спрямовуючою в усіх рухах домриста є права рука. Саме від неї залежить якість звуку, сила нюансування і координованість усіх музично-ігрових рухів виконавця-артиста в цілому.

РОМАНС

Л. МАТВІЙЧУК

Adagio con anima

The musical score is written for piano and voice. It consists of three systems of staves. The piano part is in the lower staves, and the vocal part is in the upper staves. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 6/8. The tempo is marked "Adagio con anima".

System 1: The piano part begins with a melody in the right hand, marked *mp* (mezzo-piano). The left hand provides a harmonic accompaniment. The vocal part enters with a melody in the right hand, marked *mp*. The left hand has a few notes in the bass.

System 2: The piano part continues with a melody in the right hand, marked *p* (piano). The left hand has a few notes in the bass. The vocal part continues with a melody in the right hand, marked *mp*. The left hand has a few notes in the bass.

System 3: The piano part continues with a melody in the right hand, marked *mp*. The left hand has a few notes in the bass. The vocal part continues with a melody in the right hand, marked *mf* (mezzo-forte). The left hand has a few notes in the bass.

First system of musical notation. The upper staff is marked *mf* and contains a melodic line with slurs and ties. The lower staff is marked *mp* and contains a piano accompaniment with chords and moving lines. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Second system of musical notation. The upper staff features a melodic line ending with a glissando (*gliss.*) and a tenuto mark (*ten.*). The lower staff continues the piano accompaniment, with a tenuto mark (*ten.*) under a chord in the right hand. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

Third system of musical notation. The upper staff is marked *mp* and contains a melodic line with slurs. The lower staff is marked *p* and contains a piano accompaniment with chords and moving lines. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4.

poco a poco cresc.

poco a poco cresc.

allarg. *a tempo* *mf*

allarg. *a tempo* *mf*

This musical score is written for a piano and a violin. The piano part is in G major, indicated by two sharps (F# and C#) on the treble clef. The violin part is in D major, indicated by two sharps (F# and C#) on the treble clef. The score is divided into two systems. The first system consists of four measures. The piano part features a series of chords and single notes, while the violin part plays a melodic line with a trill in the final measure. The second system also consists of four measures. The piano part includes a series of chords, a trill in the third measure, and a glissando in the final measure. The violin part plays a melodic line with a trill in the final measure. Dynamics include piano (p) and pianissimo (pp). The glissando is marked with the word 'gliss.' and a slur.

П'єса легкого, грайливого характеру. В ній акцентується увага на вихованні художньої техніки, а не такої, яку можна набувати в етюдах. На відміну від рухальної техніки, "художня техніка" — поняття комплексне. Вона включає в себе взаємодію всіх елементів, спрямованих на досягнення певного художнього результату в реальному звучанні того чи іншого штриха, нюансу, того чи іншого співвідношення звучань. Іншими словами, під художньою технікою розуміється здатність виконавця втілювати свій інтерпретаторський задум.

Завдання техніки полягає в точності руху, який може передати певний художній намір. А всі рухи, як відомо, підкоряються імпульсам мозку. Свого часу Б. Л. Яворський, видатний теоретик музикознавець, писав про те, що техніка є "психічна настанова, є техніка мозкових імпульсів". У виконавському мистецтві музиканта беруть участь всі психічні процеси в їх нерозривній єдності. Це і відчуття, і сприйняття, і уявлення. Це емоції, уява, мислення, пам'ять, увага і воля. Всі ці фактори мають безпосереднє відношення до вироблення художньої техніки музиканта.

В діяльності кобзиста істотну роль відіграють такі види сприйняття (слід нагадати, що сприйняття формуються на основі відчуттів), як музично-слухове, зорове і дотиково-рухове.

Музично-слухове сприйняття – це не тільки звуковисотний слух, який є основою музичного слуху. Для кобзиста дуже важливо чути темброве забарвлення звука, його динаміку. Чути якість виконання штрихів, особливо рівність і густоту тремоло, почути шурхіт медіатора, тьмяність звучання, що часто буває наслідком неточного натискування пальців на ладки.

Важливим моментом є, також, здатність почути "супровід" своєї гри (особливо на тремоло) сторонніми звуками. Буває, зауваження педагога "не чіпляти сусідні струни" викликає в учня подив, і це свідчить, що він дійсно цього не чує, поки це поза його увагою.

В процесі формування художньої техніки кобзиста особливе місце відводиться зоровому фактору. Вже на ранній стадії навчання у кобзиста формується звичка дивитися на ладки. Потім роль зорового фактора зменшується, що пов'язано з переходом частини набутих знань в руховий стереотип.

Частину одержаної інформації, сприйнятої слухом, зір здатний переробляти самостійно, розвантажуючи слуховий канал. Іншими словами, частину інформації слух передає зорові.

Отже, поряд зі слуховим відбувається і зорове засвоєння, внаслідок чого формується не тільки слухова, але й зорова пам'ять, яка полегшує придбання виконавських навичок кобзиста.

Значення рук в процесі освоєння техніки не однакове. Якщо рухи правої руки контролюються переважно слухом, то рухи лівої руки на грифі існують поза зоровим сприйняттям. Ладова специфіка кобзи обумовлює зорове засвоєння місцезнаходження пальців на грифі. Але суть мистецтва не в тому, щоб побачити місцезнаходження нот у відповідності з аплікатурою, а в здатності вловити координацію рухів правої і лівої рук. Це засвідчує рівнозначність слухових, зорових і моторно-рухових факторів у мистецтві кобзиста.

Психологічною основою побудови і корегування рухів кобзиста є дотиково-рухові сприйняття. Вони вказують напрямок рухів лівої руки, силу удару медіатора, його зануреність у струни і т. д.

Відчуття вірних рухів сприяє скоординованості психічної сфери з периферією музично-ігрового апарату. Одже, центральна нервова система безперервно корегує музично-руховий процес.

Технічний апарат кобзиста не що інше, як своєрідне м'язове відчуття й саме завдяки його професіональному стану досвідчені виконавці визначають силу натискання пальців лівої руки на ладки, силу удару медіатора по струні та міру розмаху кисті правої руки.

Дотиково-рухові сприйняття повинні бути найтісніше пов'язані з музично-слуховими та зоровими.

Одним з різновидів сприйняття, яке має вирішальне значення у вихованні художньої техніки кобзиста, є ритм.

Внутрішнє відчуття ритму диктує, коли і в який момент руки та пальці повинні забезпечити появу звука. Ритмічність гри кобзиста залежить не тільки від ритмічного відчуття, але й від природнього функціонування м'язової системи в організації музично-ігрових рухів. Це стосується рухів, як правої, так і лівої рук.

Так при грі спікато інколи ми чуємо ритмічну нерівність. Це відбувається в більшості випадків тоді, коли медіатор, виконавши рух "вниз", відразу йде вгору, не витримавши певної тривалості ноти.

Серед кобзистів побутує такий термін, як "неритмічне тремоло". Існує ряд причин, що призводять до порушення ритму. Інколи це відбувається через непідготовленість правої руки або медіатора до моменту видобування звука. Ця непідготовленість залежить в основному від недостатньої здатності уяви та попередження наступного звучання, а з фізіологічного боку – від невідпрацьованості м'язового пульсування.

Ритмічність формується ще й шляхом подолання некерованого, неусвідомленого автоматизму, коли пальці лівої руки натискають на кожний слідуєчий ладок дещо пізніше, або раніше. В таких випадках слід більше слухати видобуване правою рукою, тобто утримувати спікато в межах певного темпу, а рухи лівої руки скоординувати з ритмом правої.

Порушення ритму у кобзистів відбувається через невитримання довгих нот на тремоло, а також при поєднанні різних штрихів у пунктирному ритмі. Найчастіше нестійкість ритму спостерігаємо в процесі динамічних змін, коли крещендо мимоволі поєднується з непотрібним прискоренням і навпаки,

дімінуендо зі сповільненням. Тут потрібне вміння сполучати крещендо з внутрішнім гальмуванням. Таким чином, ритмічність гри кобзиста формується в процесі оволодіння комплексом названих вище психо-фізіологічних факторів.

У виконавській діяльності кобзиста досить важливу роль відіграють уявлення, які формуються і вдосконалюються на основі відчуттів та сприйняття, а також, завдяки здатності організму зберігати та узагальнювати їх наслідки.

Сумісні музично-слухові, зорові та дотиково-рухові уявлення при системній роботі досягають високого ступеня досконалості. При перегляді нотного тексту будь-якого музичного твору кобзист може уявити музику у всій повноті, внутрішнім зором побачити необхідні рухи пальців лівої руки, почути тембр і забарвленість звука, знайти необхідні штрихи.

Саме шляхом уявлення виникає виконавський план твору, складається певний музично-виконавський образ. Уявлення виникають на основі звуко-висотного і тембрового слуху. Крім мелодії та гармонії музикант може почути внутрішнім слухом звучання і тембр інструмента.

В процесі розвитку музичного уявлення значну роль може відігравати гра подумки, при якій необхідне чітке уявлення як звучання нотного тексту, з усіма нюансами, так і музично-ігрових рухів.

Це створює музично-слухові, зорові, слухо-моторні, емоційно-образні уявлення, як комплекс складових, необхідних для мистецької досконалості виконання музичного твору.

СТРУМОК

В. ДОВЖЕНКО
транскрипція Л. МАТВІЙЧУК

Allegro liggiero

Ф-НО

molto liggiero

p molto liggiero

diminuendo

pp rit.

p

This musical score is for a piano and violin duo, spanning measures 1 through 12. The key signature is B-flat major (two flats), and the time signature is 4/4. The score is organized into three systems of three staves each. The first system (measures 1-4) features a violin with a melodic line of eighth and sixteenth notes, while the piano accompaniment consists of chords and moving lines in both hands. The second system (measures 5-8) continues this texture, with the piano part showing some melodic development in the right hand. The third system (measures 9-12) includes a measure rest for the violin in measure 9. In measure 10, the violin enters with a new melodic phrase, and the piano part provides harmonic support. The score concludes in measure 12 with sustained chords in the piano and a final note in the violin.

mp espressivo

sostenuto

mp

This musical score is for a piano and voice piece, page 61. It is written in a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and a common time signature (C). The score is organized into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment consisting of a right-hand and left-hand part.

System 1: The vocal line begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a half note B-flat4. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and a melody in the right hand.

System 2: The vocal line has a half note G4, followed by a half note A4, and then a half note B-flat4. The piano accompaniment continues with similar patterns. A melodic flourish in the vocal line is marked with a series of 'v' and '^' symbols.

System 3: The vocal line starts with a half note G4, followed by a half note A4, and then a half note B-flat4. The piano accompaniment includes a *p* (piano) dynamic marking. The system concludes with a final half note G4 in the vocal line.

This musical score is written for piano and voice. It consists of six systems of staves. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). The vocal part is written in a single staff with a soprano clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked "a tempo" and the dynamic is marked "mp" (mezzo-piano). The score features complex piano textures with many sixteenth and thirty-second notes, often beamed together. The vocal line is more melodic, with some rests and a final melodic phrase in the last system. There are several crescendo and decrescendo markings throughout the piano part.

a tempo
mp
a tempo
mp

This musical score is for a piano and violin duo in E-flat major (three flats) and 3/4 time. The score is organized into three systems, each with a violin staff on top and a piano grand staff (treble and bass clef) below. The first system (measures 1-3) features a violin part with rapid sixteenth-note arpeggiated figures and a piano accompaniment of eighth-note chords. The second system (measures 4-6) continues the arpeggiated texture, with the piano part adding more complex chordal movement. The third system (measures 7-9) shows a shift in the violin's role, with more sustained notes and a final arpeggiated flourish. The piano part continues with a steady eighth-note accompaniment. Dynamic markings include *cresc.* (crescendo) in the third measure of the second system and the first measure of the third system.

This musical score is for a piano and voice piece, spanning measures 1 through 12. The key signature is B-flat major (two flats), and the time signature is 4/4. The score is written for a voice part and a piano accompaniment consisting of two staves (treble and bass clef).

Measures 1-3: The voice part enters with a melodic line. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand, and a bass line in the left hand. A dynamic marking of *f* (forte) is present in measure 2. An *8va* (octave up) marking is placed above the piano right hand in measure 2.

Measures 4-6: The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern. The voice part has a melodic line with some rests. A crescendo hairpin is visible in measure 5.

Measures 7-9: The piano accompaniment features a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. A dynamic marking of *p* (piano) is present in measure 7. A large slur covers measures 7, 8, and 9.

Measures 10-12: The piano accompaniment continues with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. A crescendo hairpin is visible in measure 11. The voice part has a melodic line with some rests.

diminuendo

8va

rit.

molto leggero

(8va)

(8va)

The musical score is written for a voice and piano. The key signature has four flats (B-flat, E-flat, A-flat, D-flat). The vocal line is in the upper staff of each system, and the piano accompaniment is in the lower staves. The score includes various musical markings such as 'diminuendo', 'rit.', 'molto leggero', and '8va' (octave). The piano part features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes, and dynamic markings like 'p' (piano) and 'f' (forte). The vocal line consists of a series of notes, some of which are marked with '8va' to indicate an octave shift. The score is divided into systems, with the piano part having multiple staves in each system. The overall structure suggests a piece with a complex, possibly improvisatory or highly technical, character.

Дніпровський вальс

І. Шамо
Перекладення Л. Матвійчук

Музика з дуже красивою мелодикою не може залишити жодного слухача емоційно байдужим. Саме це завдання стоїть перед учнем. Отже, треба навчити його слухати, співпереживати, емоційно сприймати кожну мелодичну лінію твору. Адже емоції людини мають великий вплив на характер виконання твору.

Справжнє творче виконання завжди вносить суб'єктивне переживання як відбиток індивідуальності виконавця. Позитивні емоції спонукають до діяльності, мобілізують волю, енергію, сприяють зосередженості уваги. Відомо, що технічні складнощі долаються набагато легше, коли цьому сприяє емоційне захоплення, і як гальмується їх додання при байдужому відношенні.

Емоції важко піддаються керуванню, але завдяки тому, що цей процес пов'язаний з діяльністю кори головного мозку, людина при допомозі свідомості та волі здатна оволодіти своїми емоціями.

Емоції активізують діяльність багатьох систем організму, в тому числі слухові, зорові та рухові сприйняття. А це в свою чергу сприяє виникненню особливого стану, який зветься психологічною *домінантою*.

В роботі музиканта домінанта є вирішальним фактором. Від неї залежить свідомість, увага, зосередженість і, нарешті, кінцевий наслідок праці.

Під час творчого піднесення, коли напруження емоцій досягає високого рівня, виникає особливий стан, котрий можна визначити, як творчу домінанту.

Творча домінанта це натхнення, при виникненні якого в грі кобзиста з'являється яскравість, коли всі технічні складності виконуються з легкістю. Та існує й такий стан, як почуття страху, невпевненість в собі, пригнічений стан. Все це відноситься до від'ємних емоцій, до від'ємної домінанти, що перетворюються часом в справжню психічну травму. Ось чому педагог з самого початку навчання повинен проявляти до учня особливу чуйність, терпіння й витримку, особливо при технічному тренуванні, розвивати емоційну сферу так, щоб не викликати психічного зриву. Важливо, щоб завжди виникала та домінанта, яка сприяє успіхові в роботі.

ДНІПРОВСЬКИЙ ВАЛЬС

І. ШАМО

перекладення Л. МАТВІЙЧУК

Lirico, dolce

Ф-НО

tr

accelerando

В темпі вальсу

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The middle staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The bottom staff (bass clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The dynamic marking *mf* is present in the first measure of the middle staff, and *p* is present in the first measure of the bottom staff.

Second system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The middle staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The bottom staff (bass clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The dynamic marking *mf* is present in the first measure of the middle staff, and *p* is present in the first measure of the bottom staff.

Third system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The middle staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The bottom staff (bass clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The dynamic marking *mf* is present in the first measure of the middle staff, and *p* is present in the first measure of the bottom staff.

Fourth system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The middle staff (treble clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The bottom staff (bass clef) contains a melody with a half note, a quarter rest, a half note, a quarter rest, a half note, and a quarter rest. The dynamic marking *mf* is present in the first measure of the middle staff, and *p* is present in the first measure of the bottom staff.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a melodic line of four dotted half notes, all tied together by a long horizontal slur. The notes are G4, A4, B4, and C5. The middle and bottom staves are grouped by a brace on the left, indicating a piano accompaniment. The middle staff has a treble clef and contains a series of chords: a whole rest, a G4-A4 dyad, a G4-A4-B4 triad, a whole rest, a G4-A4-B4 triad, a G4-A4-B4-C5 tetrad, a whole rest, a G4-A4-B4-C5 tetrad, and a G4-A4-B4-C5 tetrad. The bottom staff has a bass clef and contains a series of notes: a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, and a whole note G3. Dynamic markings 'f' and 'mf' are present.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a melodic line of four quarter notes: G4, A4, B4, and C5. The middle and bottom staves are grouped by a brace on the left. The middle staff has a treble clef and contains a series of chords: a whole rest, a G4-A4 dyad, a G4-A4-B4 triad, a whole rest, a G4-A4-B4 triad, a G4-A4-B4-C5 tetrad, a whole rest, a G4-A4-B4-C5 tetrad, and a G4-A4-B4-C5 tetrad. The bottom staff has a bass clef and contains a series of notes: a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, and a whole note G3.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a melodic line of four quarter notes: G4, A4, B4, and C5. The middle and bottom staves are grouped by a brace on the left. The middle staff has a treble clef and contains a series of chords: a whole rest, a G4-A4 dyad, a G4-A4-B4 triad, a whole rest, a G4-A4-B4 triad, a G4-A4-B4-C5 tetrad, a whole rest, a G4-A4-B4-C5 tetrad, and a G4-A4-B4-C5 tetrad. The bottom staff has a bass clef and contains a series of notes: a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, and a whole note G3.

The fourth system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a melodic line of four quarter notes: G4, A4, B4, and C5. The middle and bottom staves are grouped by a brace on the left. The middle staff has a treble clef and contains a series of chords: a whole rest, a G4-A4 dyad, a G4-A4-B4 triad, a whole rest, a G4-A4-B4 triad, a G4-A4-B4-C5 tetrad, a whole rest, a G4-A4-B4-C5 tetrad, and a G4-A4-B4-C5 tetrad. The bottom staff has a bass clef and contains a series of notes: a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, a whole note G3, a whole rest, a whole rest, and a whole note G3.

This page contains six systems of musical notation, each consisting of a single staff for guitar and a grand staff (treble and bass clef) for piano. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and fingerings.

- System 1:** The guitar staff shows a sequence of notes with fingerings 4, 2, 1, 0, 1, 2, 1, 2, 3, and 4. The piano accompaniment features chords and melodic lines in both hands.
- System 2:** The guitar staff has a few notes with fingerings 3 and 1. The piano accompaniment continues with chords and melodic fragments.
- System 3:** The guitar staff includes notes with fingerings 3, 1, #3, 1, #3, and 1. The piano accompaniment shows more complex chordal structures.
- System 4:** The guitar staff has notes with fingerings 3 and 1. The piano accompaniment features a mix of chords and moving lines.
- System 5:** The guitar staff shows notes with fingerings 3 and 1. The piano accompaniment includes a melodic line in the right hand and a bass line in the left.
- System 6:** The guitar staff has a few notes with fingerings 3 and 1. The piano accompaniment concludes with sustained chords.

This musical score is for a piano and voice piece, spanning five systems. The piano accompaniment is written for both hands, while the voice part is in a single melodic line. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4.

System 1: The voice part begins with a half note G4, followed by a half note A4, and then a half note Bb4. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and chords in the right hand.

System 2: The voice part continues with a half note C5, followed by a half note D5, and then a half note E5. The piano accompaniment maintains the eighth-note bass line and adds more complex chordal textures in the right hand.

System 3: The voice part has a half note F5, followed by a half note G5, and then a half note A5. The piano accompaniment continues with the eighth-note bass line and complex right-hand chords.

System 4: The voice part features a half note Bb5, followed by a half note C6, and then a half note D6. The piano accompaniment continues with the eighth-note bass line and complex right-hand chords.

System 5: The voice part concludes with a half note E6, followed by a half note F6, and then a half note G6. The piano accompaniment continues with the eighth-note bass line and complex right-hand chords.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef with a half note G4, a half note F#4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The middle and bottom staves are grand staves (treble and bass clefs). The middle staff has a key signature change to one sharp (F#) in the second measure, followed by chords of G#4-A4, G#4-F#4, and G#4-F#4. The bottom staff has a half note G3, a half note F#3, and a quarter note E3.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff has a half note G4, a half note F#4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The middle and bottom staves are grand staves. The middle staff has chords of G#4-A4, G#4-F#4, and G#4-F#4. The bottom staff has a half note G3, a half note F#3, and a quarter note E3.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff has a half note G4, a half note F#4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The middle and bottom staves are grand staves. The middle staff has chords of G#4-A4, G#4-F#4, and G#4-F#4. The bottom staff has a half note G3, a half note F#3, and a quarter note E3.

The fourth system of musical notation consists of three staves. The top staff has a half note G4, a half note F#4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The middle and bottom staves are grand staves. The middle staff has chords of G#4-A4, G#4-F#4, and G#4-F#4. The bottom staff has a half note G3, a half note F#3, and a quarter note E3.

This page of musical notation consists of five systems, each with a single treble staff and a grand staff (treble and bass clefs). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and dynamic markings.

- System 1:** The treble staff has a half note with a slur. The grand staff has a half note in the bass and a half note in the treble.
- System 2:** The treble staff has a half note with a slur. The grand staff has a half note in the bass and a half note in the treble.
- System 3:** The treble staff has a half note with a slur. The grand staff has a half note in the bass and a half note in the treble.
- System 4:** The treble staff has a half note with a slur. The grand staff has a half note in the bass and a half note in the treble.
- System 5:** The treble staff has a half note with a slur. The grand staff has a half note in the bass and a half note in the treble.

Dynamic markings include *f* (forte) and *ff* (fortissimo).

This page of musical notation consists of five systems, each with a single treble staff and a grand staff (treble and bass clefs). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and fingerings.

- System 1:** The treble staff begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The grand staff features a half note G4 in the treble and a half note G3 in the bass, with a slur over the first two measures. Fingerings 1 and 2 are indicated for the final notes.
- System 2:** The treble staff starts with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The grand staff features a half note G4 in the treble and a half note G3 in the bass, with a slur over the first two measures. Fingerings 1, 3, and 1 are indicated for the first three notes.
- System 3:** The treble staff begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The grand staff features a half note G4 in the treble and a half note G3 in the bass, with a slur over the first two measures. Fingerings 1, 3, and 1 are indicated for the first three notes.
- System 4:** The treble staff starts with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The grand staff features a half note G4 in the treble and a half note G3 in the bass, with a slur over the first two measures. Fingerings 1, 3, and 1 are indicated for the first three notes.
- System 5:** The treble staff begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The grand staff features a half note G4 in the treble and a half note G3 in the bass, with a slur over the first two measures. Fingerings 1, 3, and 1 are indicated for the first three notes.

This page of musical notation is divided into five systems, each consisting of a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff with treble and bass clefs). The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and ornaments.

- System 1:** The vocal line begins with a half note, followed by a quarter note, a half note, and a triplet of eighth notes. The piano accompaniment features a melody in the right hand with a slur over the first two measures, and a bass line with a series of eighth notes.
- System 2:** The vocal line continues with a half note, a quarter note, and a half note with an accent (^) and a mordent (V). The piano accompaniment shows a melody in the right hand with a slur and a bass line with a series of eighth notes.
- System 3:** The vocal line has a whole rest. The piano accompaniment features a melody in the right hand with a slur and a bass line with a series of eighth notes.
- System 4:** The vocal line has a whole rest. The piano accompaniment features a melody in the right hand with a slur and a bass line with a series of eighth notes.
- System 5:** The vocal line has a whole rest. The piano accompaniment features a melody in the right hand with a slur and a bass line with a series of eighth notes.

This page of musical notation is organized into six systems, each consisting of a single treble staff and a grand staff (treble and bass staves). The notation includes various musical elements:

- System 1:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.
- System 2:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.
- System 3:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.
- System 4:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.
- System 5:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.
- System 6:** Treble staff has a half note with a slur. Grand staff has a melody in the treble and accompaniment in the bass.

First system of musical notation. The upper staff (treble clef) begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5. The lower staff (grand staff) features a series of chords and single notes, including a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5, with various accidentals and dynamics.

Second system of musical notation. The upper staff (treble clef) continues with a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5. The lower staff (grand staff) features a series of chords and single notes, including a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5, with various accidentals and dynamics.

Third system of musical notation. The upper staff (treble clef) begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5. The lower staff (grand staff) features a series of chords and single notes, including a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5, with various accidentals and dynamics.

Fourth system of musical notation. The upper staff (treble clef) begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5. The lower staff (grand staff) features a series of chords and single notes, including a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, and a half note C5, with various accidentals and dynamics.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a 7/8 time signature. The bass line consists of a half note on G2, a half note on A2, and a half note on B2, all beamed together. The treble line consists of a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a 7/8 time signature. The bass line consists of a half note on G2, a half note on A2, and a half note on B2, all beamed together. The treble line consists of a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a 7/8 time signature. The bass line consists of a half note on G2, a half note on A2, and a half note on B2, all beamed together. The treble line consists of a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together.

The fourth system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef staff with a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a 7/8 time signature. The bass line consists of a half note on G2, a half note on A2, and a half note on B2, all beamed together. The treble line consists of a half note on G4, a half note on A4, and a half note on B4, all beamed together.

This musical score is for a piano and voice piece, spanning four systems. The voice part is written in a single treble clef staff, while the piano accompaniment is in grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as whole notes, half notes, quarter notes, eighth notes, and sixteenth notes, as well as rests, accidentals, and phrasing slurs. The piano part features a steady accompaniment with chords and moving lines in both hands. The voice part consists of a single melodic line with some rests. The piece concludes with a final double bar line.

Весела прогулянка

К. Мясков
Перекладення Л. Матвійчик

Виконуючи цю веселу, грайливу за характером п'єсу учневі потрібно дотримуватись чіткого ритму.

Поява синкопи і гра на слабку долю вимагає великої уваги.

Увага - це концентрація думки, активність, спостережливість, а також заглиблення в роботу під впливом поставленої мети.

Робота кобзиста над технічними складнощами, шліфуванням штрихів, над якістю звука, фразуванням — вимагає концентрованої уваги. Без неї неможливий аналіз технічних прийомів та помилок у грі.

Дуже важливо навчитись розподіляти увагу між тим, що є головним на даний момент, при одночасному здійсненні контролю за іншими діями.

Увагу слід розвивати з перших етапів навчання. Необхідно привчити себе постійно вслухатися в свою гру, в зміст музики, в якість звука; слідкувати за точністю ритму, веденням фрази, думати про точність тексту. Від уміння правильно спрямовувати увагу, в значній мірі, залежить майстерність кобзиста. Треба навчитися самому знаходити свої помилки, глибше зосереджуватись. Слід пам'ятати, що від зосередженості уваги залежить продуктивність та якість роботи.

ВЕСЕЛА ПРОГУЛЯНКА

К. МЯСКОВ
перекладення Л. МАТВІЙЧУК

Andante

Ф-НО

Andante

f

Allegretto

f

Allegretto

f

mf

Musical score for a piano piece in D major (one sharp). The score consists of six systems, each with a single melodic line and a grand staff accompaniment.

- System 1:** The melody begins with a half rest followed by eighth-note patterns. Dynamics include *mp* and *cresc.*. The accompaniment features chords and eighth-note patterns, marked *p* and *cresc.*.
- System 2:** The melody has a half rest, then a quarter note, followed by a half rest. The accompaniment includes a crescendo hairpin and a *f* dynamic marking.
- System 3:** The melody features eighth-note patterns with fingerings 1, 3, and 4. Dynamics include *f* and *mp*. The accompaniment has a *cresc.* marking.
- System 4:** The melody continues with eighth-note patterns and fingerings 1, 3, and 4. Dynamics include *f* and *mp*. The accompaniment has a *cresc.* marking.
- System 5:** The melody features eighth-note patterns with fingerings 3, 1, 2, and 4. Dynamics include *f* and *mp*. The accompaniment has a *cresc.* marking.
- System 6:** The melody concludes with eighth-note patterns and fingerings 2 and 1. The accompaniment continues with chords and eighth notes.

This page contains four systems of musical notation, each consisting of a treble staff and a bass staff. The key signature is one sharp (F#). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and dynamic markings.

- System 1:** The treble staff begins with a forte (*f*) dynamic. The bass staff features complex chordal textures with many beamed sixteenth notes.
- System 2:** Continues the melodic and harmonic development in both staves.
- System 3:** The treble staff has a forte (*f*) dynamic marking. The bass staff has a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. There are fingerings (1, 2) indicated above the treble staff.
- System 4:** The treble staff has a mezzo-piano (*mp*) dynamic marking. The bass staff has a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. There are fingerings (1, 2) indicated above the treble staff.

First system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass). The key signature has one sharp (F#). The first measure of the treble staff contains a quarter rest followed by an eighth-note triplet of F#, G#, and A. The second measure has a quarter rest. The third measure has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of B, C, and D. Dynamics include a crescendo leading to *f* in the second measure, and a decrescendo from *p* in the third measure. The grand staff has a crescendo leading to *f* in the second measure, and a decrescendo from *f* to *SP* in the third measure.

Second system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff. The key signature has one sharp. The first measure of the treble staff has a quarter rest. The second measure has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of F#, G#, and A. The third measure has a quarter rest. Dynamics include a decrescendo from *mp* in the second measure. The grand staff has a decrescendo from *mp* in the first measure.

Third system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff. The key signature has one sharp. The first measure of the treble staff has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of F#, G#, and A. The second measure has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of B, C, and D. The third measure has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of F#, G#, and A. Dynamics include a decrescendo from *mf* in the first measure. The grand staff has a decrescendo from *mf* in the first measure.

Fourth system of musical notation. It consists of a single treble staff and a grand staff. The key signature has one sharp. The first measure of the treble staff has a quarter rest followed by an eighth-note triplet of F#, G#, and A. The second measure has a quarter rest. The third measure has a quarter rest. Dynamics include a decrescendo from *f* in the first measure. The grand staff has a decrescendo from *f* in the first measure.

Musical score for a piano piece in G major, 2/4 time. The score consists of six systems of staves.

System 1: Treble staff begins with a melody starting on G4, marked *f*. The grand staff accompaniment begins with a *mf* dynamic.

System 2: Continues the melody with fingerings 1, 3, and 4.

System 3: The melody ends, and the accompaniment continues.

System 4: The melody resumes, and the accompaniment features a dynamic change from *mf* to *ff*.

System 5: The tempo changes to 2/4, and the dynamics are marked *f* rit., *p*, and *ff*. The accompaniment includes a *ten.* (tension) marking.

System 6: The piece concludes with a final chord and a double bar line.

Роздум

Л. Матвійчук

П'єса звучить без супроводу, тому важливо підійти до витонченої якості виконання мелодії штрихом легато.

Легато – це зв'язне, безперервне тремоловання мелодичної звукової лінії.

Зазначимо, що цей твір за розміром невеликий, але емоційно дуже насичений, вимагає від виконавця голосного звучання, особливо в кульмінаційних моментах, що може призвести до перевтоми рук.

Адже всім відомо, що довготривале тремоловання викликає перенапруження м'язів, що спричиняє втому і затисненість правої руки.

Пристаючи до роботи над „Роздумом”, необхідно підготувати м'язову систему рук шляхом розігрівання.

Деякі студенти приступають до занять холодними руками, не виконавши жодної вправи, не дотримуючись елементарної послідовності в розігріванні.

Не можна починати розігрівання з тремоло, котре вимагає найбільшого включення роботи м'язів. Весь процес розігрівання повинен проходити за принципом ускладнення технічних прийомів. Тільки тоді, коли відчується в руках потепління і готовність до роботи, можна приступати до тремоловання, при цьому не забуваючи про постійний контроль над станом м'язів.

Трактуючи „Роздум” важливо звернути увагу на термінологію, що пояснює характер твору:

risvegliato - живіше, пробуджуючись;

amoroso – пристрасно;

piu sensibile – з почуттям, зворушливо;

smorzando – завмираючи.

В п'єсі багато агогічних відтінків.

Агогіка – це відхилення від темпів, а також від реальної довжини звуків вказаних в нотах співвідношень, які застосовуються з метою виразності музичного виконання. В даному випадку бажано подовжувати сильні долі за рахунок слабких.

Виконуючи „Роздум”, необхідно відчувати кожну нотку, кожний ланцюжок, кожну фразу, вдихнути в них душу і свою любов, а потім сміливо передати власні високі почуття слухачеві, адже емоції справляють вирішальний вплив на характер виконання.

Справжнє творче виконання завжди має суб'єктивне переживання як відбиток індивідуальності виконавця. Позитивні емоції спонукають до діяльності, мобілізують волю, енергію, сприяють зосередженості уваги. Відомо, що технічні складності долаються набагато легше, коли цьому сприяє емоційне захоплення і як гальмується їх долаання при байдужому відношенні до процесу гри.

РОЗДУМ

Л. МАТВІЙЧУК

Andante con moto

p dolce

mp

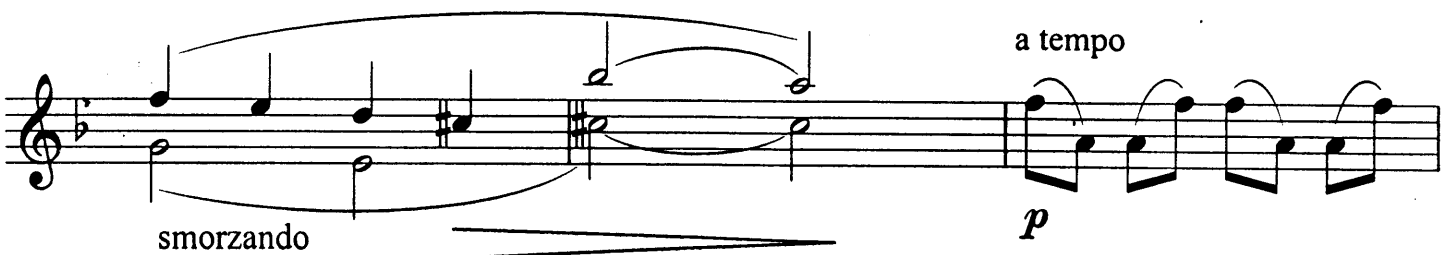
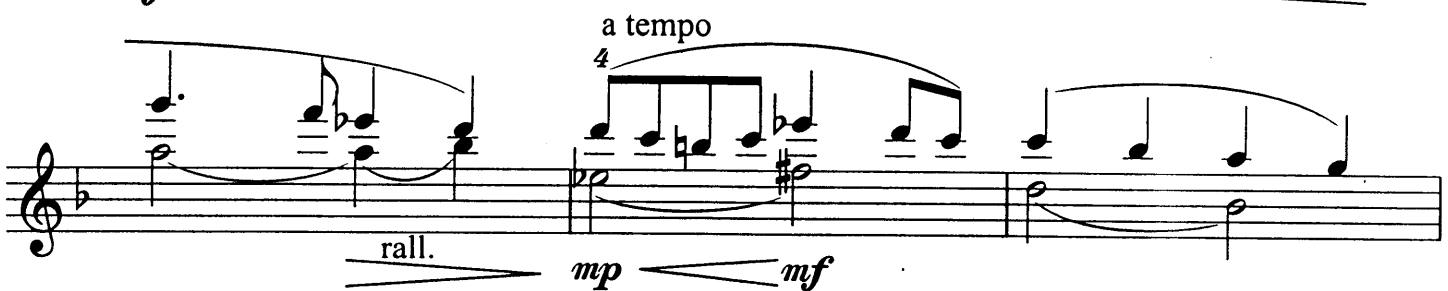
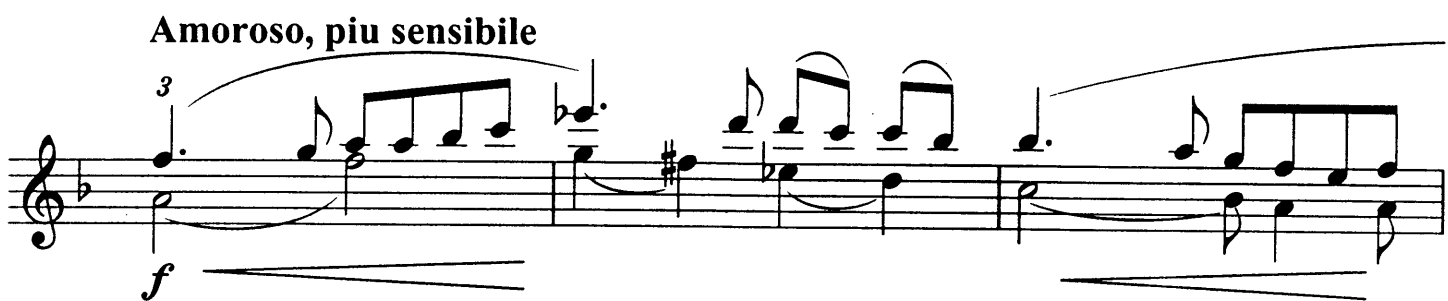
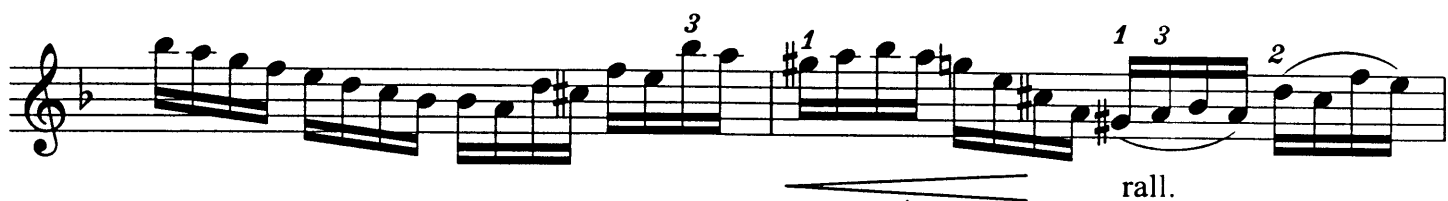
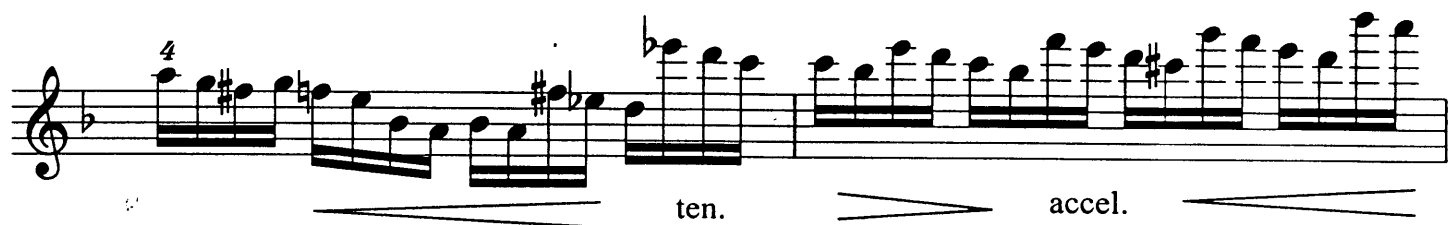
f

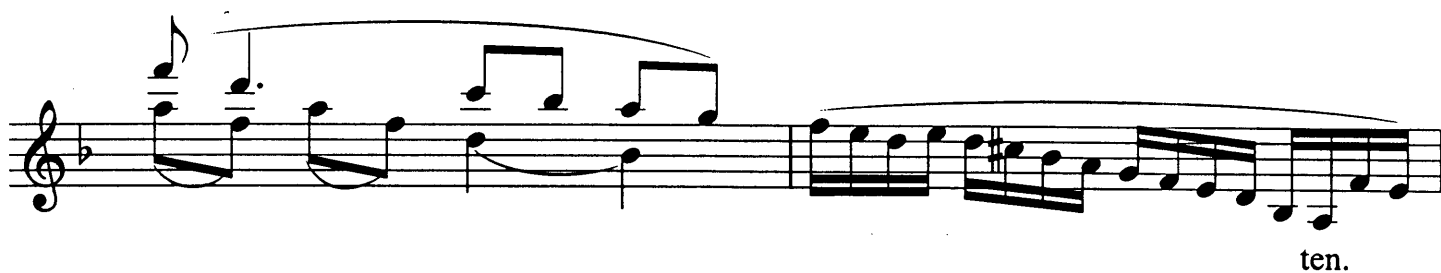
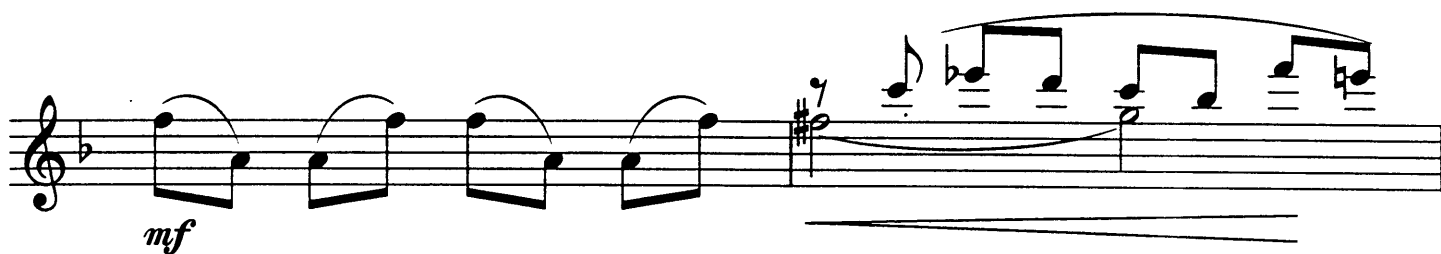
mf

ten.

risvegliato

un poco piu mosso

Варіації в старовинному стилі

Л. Матвійчик

П'єса направлена на придбання навичок „ковзання”, що означає ковзання медіатора по струнах вниз і вгору.

У варіаціях подається цей прийом з поступовим ускладненням: спочатку по двох струнах, потім по трьох і, нарешті, по чотирьох; при цьому відбувається поступове насичення динаміки, що вимагає від виконавця міцнішого стискання медіатора, збільшення кута його нахилу та більшого заглиблення в струни.

Завдання полягає в тому, щоб виконати твір ритмічно, чітко. Середня частина, з септолями в кожному такті, ще більше мобілізує відчуття темпоритму. Головне, не уповільнити темп. Весь твір повинен звучати в одному стабільному темпі і обов'язково динамічно.

ВАРІАЦІЇ В СТАРОВИННОМУ СТИЛІ

Л. МАТВІЙЧУК

Moderato

p

mp

ten.

mf

3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

Musical score for a piano piece, featuring eight staves of music. The notation includes treble clefs, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 4/4 time signature.

The first six staves contain a continuous melodic line, primarily composed of eighth and sixteenth notes, with frequent triplet markings (indicated by a '3' over the notes). The dynamics include *poco a poco cresc.* (first staff), *f* (third staff), and *molto cresc.* (sixth staff).

The seventh and eighth staves show a change in texture, featuring chords and a forte dynamic (*ff*). The seventh staff includes a fermata over a chord. The eighth staff continues the melodic line with triplet markings.

The page number 92 is centered at the bottom.

ff

p 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3 3

poco a poco cresc.

ten. *f*

ten. *mp*

Варіації на тему російської народної пісні „Суботея”

Л.Матвійчук

Твір починається з повільного величавого вступу і поступово прискорюючи переходить до запального обігрування основної теми. П'еса вимагає від виконавця належної технічної підготовки, щоб варіації звучали легко, грайливо без будь – якої напруги, особливо у виконанні пасажів, подвійних нот і акордів. При їх виконанні кисть лівої руки необхідно трохи вище підняти над грифом, щоб пальці були, ніби, в положенні дуги над струнами.

Це необхідно для того, щоб палець, який тисне нижній ладок не зачіпав верхнього і тим самим не приглушував звучання струни. Якісне виконання подвійних нот вимагає дуже точного та глибокого занурення пальців в ладки.

У виконанні акордів велика роль відводиться правій руці, зокрема медіатору. Часто виходить так, що нижні звуки акорду звучать на повну силу, а верхні майже не прослуховуються, або звучать приглушено. Трапляється це тому, що більша глибина медіатора припадає на нижні струни, а верхні струни зачіпаються тільки кінчиком медіатора. Тобто, при виконанні акорду, медіатор поступово виводиться зі струн. Рука, при цьому, здійснює дугоподібний рух, з відведення кисті догори. Якщо ж прослідкувати за тим, щоб рука рухалась рівно, щоб медіатор знаходився у струнах з однаковою глибиною, тоді весь акорд прозвучить чітко і яскраво.

В п'есі, у першому випадку, акорди повинні звучати цілісно, компактно, чітко, а в другому – арпеджовано, перемінними рухами медіатора.

ВАРІАЦІЇ НА ТЕМУ РОСІЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ
"СУБОТЕЯ"

Л. МАТВІЙЧУК

Повільно, величаво

Домра

ff

Повільно, величаво

8va

Ф-НО

ff

sf

accelerando

accelerando

Швидко, весело

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass) below. The music is in 2/4 time. The first two measures are marked with a hairpin crescendo and the dynamic *ff*. The third measure is marked with a hairpin decrescendo and the dynamic *f*. The tempo/mood is indicated as 'Швидко, весело' (Fast, cheerful).

Second system of musical notation, continuing the piece. It follows the same three-staff format. The music continues with various rhythmic patterns and chordal textures.

Third system of musical notation. The piece continues with more complex rhythmic figures. The dynamic *f* is present in the first measure of the grand staff.

Fourth system of musical notation. This system introduces a new tempo/mood: 'Легко, грайливо' (Light, playful). The first part of the system, corresponding to the previous system's measures, is marked with a hairpin decrescendo and *ff*. The new section begins with a treble clef staff marked *tr* (trill) and a grand staff marked *p* (piano). The tempo/mood 'Легко, грайливо' is written above the new section.

First system of musical notation. The right hand (treble clef) features a continuous eighth-note melody. The left hand (bass clef) provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A dynamic marking of *sf* (sforzando) is present in the right hand.

Second system of musical notation. The right hand continues the eighth-note melody. The left hand accompaniment includes chords and single notes. Dynamic markings include *sf* (sforzando) in the right hand and *f* (forte) in the left hand.

Third system of musical notation. The right hand continues the eighth-note melody. The left hand accompaniment includes chords and single notes. A dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) is present in the right hand.

Fourth system of musical notation. The right hand continues the eighth-note melody. The left hand accompaniment includes chords and single notes. Dynamic markings include *sf* (sforzando) in the right hand and *f* (forte) in the left hand.

This musical score is for a piano and violin piece, spanning page 98. The score is organized into three systems, each with a piano (piano) and violin (violin) part. The piano part is written in treble and bass staves, while the violin part is in a single treble staff. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The score begins with a piano introduction in the first system, featuring a melodic line in the violin and a harmonic accompaniment in the piano. The second system continues the melodic development, with the piano part providing a steady harmonic foundation. The third system concludes the page with a final melodic phrase in the violin and a corresponding piano accompaniment. Dynamics include *sf* (sforzando), *f* (forte), and *simile*. The score is marked with various musical notations, including slurs, ties, and accidentals.

diminuendo rit. mp

diminuendo rit.

8va

fp Повільно accelerando

mf p accelerando

(8va)

Швидко

f Швидко

mf

(8va)

f *simile* *f* *mp*

This musical score is arranged in six systems, each consisting of a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and dynamic markings.

- System 1:** The vocal line begins with a melodic phrase marked with an accent (>). The piano accompaniment features chords and moving lines. A dynamic marking of *f* (forte) appears in the vocal line.
- System 2:** The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords and moving lines. A dynamic marking of *f* (forte) appears in the piano part.
- System 3:** The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords and moving lines.
- System 4:** The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords and moving lines. A dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) appears in the vocal line, and *fp* (fortissimo piano) appears in the piano part.
- System 5:** The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords and moving lines. A dynamic marking of *f* (forte) appears in the vocal line.
- System 6:** The vocal line continues with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords and moving lines. A dynamic marking of *ff* (fortissimo) appears in the vocal line.

Виконавська творчість музиканта

Наступні твори, представлені в посібнику, мають велику цінність для студентів, які прагнуть оволодіти основами художньої творчості.

Кожний виконавець повинен оволодіти низкою професійних якостей: технічною майстерністю, здатністю яскраво, емоційно сприймати художній твір, вмінням максимально зосереджуватись на глибокому внутрішньому слуханні, сильною уявою та щирим бажанням творчо втілювати задум, передавати його у своїй інтерпретації слухачеві.

Виконавець повинен вміти керувати творчим естрадним самопочуттям, мати високий інтелектуальний рівень, загальну культуру та спеціальну культуру, пов'язану зі специфікою кобзового виконавства.

Всі перераховані компоненти тісно пов'язані між собою. Відсутність одного з них неминуче позначається на виконавській творчості. Тому в роботі з учнями педагог повинен виховувати загальну культуру, суспільну свідомість, етичність; навчати їх розуміти, знати, відчувати, аналізувати та оцінювати музичні явища. Педагог мусить ввести учня в світ музики, відкрити перед ним її естетичну та пізнавальну цінність, прищепити музичну культуру, виховати слух. Навчити його висловлюватися засобами свого інструменту, володіти необхідним рівнем виконавської майстерності.

Неможливо обійтися й без виховання такої специфічної якості виконавця, як воля до втілення музики та прагнення до спілкування зі слухачем з метою музично-художнього впливу на його свідомість та підвищення його духовності. Ці завдання дозволяють глибше проникнути в методику виконавства. А чи завжди ми проникаємо у суть цих завдань? Звернімося до повсякденної практики і опишемо деякі методи роботи з учнями кобзистами.

Уявімо собі концерт, в якому беруть участь кобзисти, які володіють технічною досконалістю. В них густе, рівне тремоло, ритмічне стакато та спікато, легка техніка пальців лівої руки; вони досконало володіють усіма прийомами гри, що існують у виконавській практиці. Грають добре, ні до чого присікатися. Та слухач усім еством відчуває, що це не мистецтво, що на тлі складних технічних пасажів, на тлі виконання артикуляційних та агогічних знаків вбачається цілковита байдужість, котра вбиває мистецтво. Це виконування, але не виконання.

Як правило, такий результат буває після занять, на яких учні уважно ставляться до авторського тексту, працюють над удосконаленням технічної майстерності, а ось до того, що написано поміж рядків, до авторського задуму та до творчої уяви, учень не привчений.

Така гра педагогу не подобається і тоді він починає "натаскувати" своїх учнів, примушуючи їх точно виконувати всі вказівки в тексті. Але учні не проникаються почуттям, вони залишаються холодними й не прагнуть передати музично-поетичний образ твору. Природно, що таке виконання не хвилює слухача.

Педагоги, що працюють за таким методом, далекі від сутності виконавського мистецтва, для них головне — точна та бездоганна передача тексту.

Інші вважають, що спершу треба навчити учня виконавській техніці, музичній грамотності та культурі, а лише потім вводити його у виконавську творчість. Принцип таких педагогів — спершу пальці, а потім голова. А результат такий: думки та почуття не встигають за пальцями, котрі швидко рухаються. Іншими словами — учневі є чим "сказати" та нічого.

Ще одна методика - коли учневі є що сказати, але нічим. В даному випадку педагог піклується про музичний та загальнокультурний розвиток учня, але мало приділяє уваги розвитку техніки.

Всі вище описані напрямки в методиці повинні бути об'єднані таким загальним поняттям, як формування виконавської творчості.

У цьому питанні слід звернутись до системи виховання виконавських здібностей. Робота виконавця повинна повсякденно мати цілеспрямований характер. Не обов'язково ставити перед собою величезні цілі. Виконання якогось маленького завдання, чи то чисто зіграний пасаж, або знайдена нова музично-образна думка - завжди буде просуванням вперед.

Головне — навчити себе щоденно домагатися нехай маленького, але успіху.

У питанні виховання основ інтерпретаторської творчості, кожному кобзисту слід робити особливий акцент на власний слух та уяву. Адже творчість виконавця — це, перш за все, бачення та уявлення того, що приховане за авторським текстом.

Музикант повинен вчитися пізнавати те невидиме, що об'єднує зовні роздільні ноти, групи, періоди, розділи та частини в органічне ціле. Духовне прозріння невидимого є те, що музиканти мають на увазі, коли вони говорять про "читання поміж рядків", яке є в той же час найбільш захоплюючим та найскладнішим завданням для виконавця. Саме поміж рядків прихована в літературі, як і в музиці справжня думка мистецького твору.

Необхідно вміти уявляти собі, які способи, яку динаміку, який штрих обрати для того, щоб музика ожила, зазвучала по-справжньому.

Вмілий вибір аплікатури та тембр звучання інструмента, це також творчість. Адже одна й та сама мелодія може бути виконана на різних струнах. Наприклад, на струні Ля вона буде звучати прозоро, яскраво, а на струні Ре м'якше. Крім того, вона може бути виконана медіатором біля підставки, або, навпаки, лівіше від резонатора. Одним словом, необхідний пошук, а пошук - це і є творчість.

ПОЕТИЧНИЙ ЕСКІЗ

Moderato con moto

Л. МАТВІЙЧУК

Ф-НО

Moderato con moto

mp

mf

f

mp

p

The image displays a musical score for a piano piece, organized into three systems. Each system consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4.

- System 1:** The treble staff begins with a triplet of eighth notes (F#, A, C#) marked with a '3' and a slur. This is followed by a series of eighth and sixteenth notes. A dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) is present. The grand staff features a bass line with eighth notes and a right-hand accompaniment with chords and slurs. A dynamic marking of *mp* (mezzo-piano) is also shown.
- System 2:** The treble staff contains complex passages with many slurs and fingerings (1, 2, 3, 4). A triplet of eighth notes is marked with a '3'. The grand staff continues with a bass line and chords. A dynamic marking of *mp* is present.
- System 3:** The treble staff features a triplet of eighth notes marked with a '3' and a slur. A dynamic marking of *sul A* (sul tasto) is present. The grand staff continues with a bass line and chords. A dynamic marking of *mp* is also shown.

This musical score is for a piano and voice piece, spanning three systems. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The first system begins with a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The voice part features a melodic line with a first ending bracketed over the first two measures, followed by a second ending bracketed over the last two measures. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and single notes in the left hand. The second system starts with a forte (*f*) dynamic. The voice part has a melodic line with a triplet of eighth notes in the first measure. The piano accompaniment continues with chords and single notes. The third system concludes the piece. The piano accompaniment in the final measure of the third system has a whole note chord in the right hand and a whole note chord in the left hand.

The musical score is written for piano and consists of three systems of staves. The first system includes a treble staff with a melodic line starting on a half note, marked *p*, and a grand staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes. The second system continues the melodic line, marked *a tempo* and *mf*, with the grand staff providing a steady accompaniment. The third system introduces a tempo change to *Allegro non troppo, con espressivo*, featuring a more active melodic line with slurs and fingerings, and a grand staff with a more complex accompaniment. Dynamics range from *p* to *mf* and *mp*.

Musical notation includes:

- First System:** Treble staff with a melodic line starting on a half note, marked *p*. Grand staff with a rhythmic accompaniment of eighth notes. Dynamics: *p*, *p ten.*
- Second System:** Treble staff with a melodic line, marked *a tempo* and *mf*. Grand staff with a rhythmic accompaniment. Dynamics: *mf*, *a tempo*.
- Third System:** Treble staff with a melodic line, marked *Allegro non troppo, con espressivo*. Grand staff with a rhythmic accompaniment. Dynamics: *mf*, *mp*, *rall.*

This musical score is written for piano and voice. It consists of three systems of staves. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs), and the voice part is written in a single staff (treble clef). The key signature is B-flat major (two flats). The time signature is 4/4. The score includes various musical notations such as eighth notes, sixteenth notes, and chords. There are also dynamic markings like *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte), and a crescendo marking (*cresc.*). The score is divided into measures by vertical bar lines. Some measures contain fingerings (1, 2, 3, 4) and accents (>). The piano part features complex rhythmic patterns, including triplets and sixteenth-note runs. The voice part features a melodic line with various intervals and a final melodic phrase marked with a first ending (1).

First system of musical notation. The top staff (treble clef) features a melodic line with a triplet of eighth notes marked with an accent (>) and a dynamic of *f*, followed by a fourteenth-note figure marked with a dynamic of *mf*. The bottom staves (grand staff) provide harmonic support with chords and single notes, including a dynamic of *f* in the right hand and *p* in the left hand.

Second system of musical notation. The top staff begins with a melodic phrase marked *rall.* and *pp*, followed by a section titled "Moderato con moto" starting with a dynamic of *mp*. The bottom staves continue the harmonic texture, with the right hand featuring chords and the left hand playing a steady eighth-note accompaniment.

Third system of musical notation. The top staff has a melodic line starting with a dynamic of *p*. The bottom staves show a complex harmonic texture with many beamed sixteenth and thirty-second notes in the right hand, and a more active left hand. Dynamics include *p*, *mp*, and *rall.*

mp *poco a poco cresc.*

f *mp* *Sp*

rall. *pp*

МОЛДАВСЬКИЙ ТАНОК

обр. Л. МАТВІЙЧУК

Adagio, pesante

Ф-НО

Adagio, pesante

ad libitum

The first system consists of a treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The treble staff contains a melodic line starting with a half note, followed by a series of eighth notes, and ending with a half note. The grand staff contains a sustained chord in the right hand and a single note in the left hand.

Allegro vivo

The second system is in 2/4 time. The treble staff has a half rest. The grand staff begins with a *mf* dynamic marking in the right hand and a *mp* dynamic marking in the left hand, followed by the instruction "sempre stacc.". The right hand plays a series of eighth notes, while the left hand plays a series of eighth notes.

The third system begins with a repeat sign. The treble staff contains a series of eighth notes, while the grand staff contains a series of eighth notes. Slurs are used to indicate phrasing in both the treble and grand staves.

The fourth system begins with a repeat sign. The treble staff contains a series of eighth notes, while the grand staff contains a series of eighth notes. Slurs are used to indicate phrasing in both the treble and grand staves.

This musical score is for a piano and voice piece, spanning measures 1 to 16. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The score is written for a piano (left hand in bass clef, right hand in treble clef) and a voice part (treble clef). The piano part features a complex, rhythmic accompaniment with many beamed sixteenth and thirty-second notes. The voice part consists of a single melodic line. The score is divided into four systems, each containing two staves for the piano and one for the voice. The first system (measures 1-4) includes a crescendo hairpin. The second system (measures 5-8) includes a first ending bracket labeled '1.' and a repeat sign. The third system (measures 9-12) includes a second ending bracket labeled '2.', a first ending bracket labeled '1', and dynamic markings *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte). The fourth system (measures 13-16) includes a piano (*p*) and pianissimo (*pp*) dynamic marking, a second ending bracket labeled '2', and a repeat sign. The piano part ends with a final chord in measure 16.

This page contains four systems of musical notation for a piano piece. Each system consists of three staves: a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass) below it. The key signature is one sharp (F#).

- System 1:** The treble staff begins with a melodic line marked *f* (forte). The grand staff accompaniment starts with a half rest followed by chords, marked *mf* (mezzo-forte). A first ending bracket labeled '1' is present at the end of the system.
- System 2:** The treble staff features a more active melodic line marked *p* (piano). The grand staff accompaniment continues with chords, marked *pp* (pianissimo).
- System 3:** The treble staff has a melodic line marked *f*. The grand staff accompaniment is marked *mf*.
- System 4:** The treble staff has a melodic line marked *p*. The grand staff accompaniment is marked *pp*.

The notation includes various musical symbols such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings. The page number 114 is centered at the bottom.

This page of musical notation consists of four systems, each with a treble and bass staff. The key signature is one sharp (F#). The first system features a melody in the treble staff and a supporting bass line in the bass staff, with a forte (*f*) dynamic marking. The second system continues the melody and bass line, with a piano (*p*) dynamic marking in the treble and pianissimo (*pp*) in the bass. The third system shows a more complex texture with a melody in the treble and a bass line, with a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The fourth system concludes the piece with a final melody and bass line, also marked mezzo-forte (*mf*). The notation includes various musical symbols such as notes, rests, slurs, and dynamic markings.

This page of musical notation is for a piano piece, featuring six systems of staves. Each system consists of a treble staff and a bass staff, both with a key signature of one sharp (F#). The notation includes various musical elements such as notes, rests, and dynamic markings.

- System 1:** The treble staff begins with a melodic line. The bass staff features a series of chords, many of which are marked with an accent (>).
- System 2:** The treble staff continues the melodic line. The bass staff has a more complex texture with many chords and accents.
- System 3:** The treble staff has a melodic line with some rests. The bass staff has a more complex texture with many chords and accents.
- System 4:** The treble staff begins with a melodic line. The bass staff has a more complex texture with many chords and accents.
- System 5:** The treble staff has a melodic line with some rests. The bass staff has a more complex texture with many chords and accents.
- System 6:** The treble staff has a melodic line with some rests. The bass staff has a more complex texture with many chords and accents.

This musical score is for a piano piece, page 117. It consists of four systems of staves, each with a treble and bass clef. The key signature is one sharp (F#). The score includes various dynamics and markings:

- System 1:** Starts with a treble staff featuring a melodic line with a '2' above it. The bass staff has a 'ff' (fortissimo) marking.
- System 2:** The treble staff has a 'mf' (mezzo-forte) marking. The bass staff has a 'mp' (mezzo-piano) marking.
- System 3:** The treble staff has a 'f' (forte) marking. The bass staff has a 'ff' (fortissimo) marking.
- System 4:** Both the treble and bass staves have a 'molto rit.' (molto ritardando) marking.

The notation includes various note values, rests, and articulation marks such as accents and slurs.

Sostenuto

ff

mf **Sostenuto**

p

a tempo

f *a tempo*

mp

cresc.

cresc.

f

mp

p

(b)

This musical score is for a piano and violin duo in D major, spanning measures 117 to 120. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs), and the violin part is in a single treble clef. The key signature has two sharps (F# and C#). The score is divided into four systems, each containing a piano system and a violin system. Measure 117 begins with a piano *cresc.* marking and a violin *f* dynamic. Measure 118 continues with piano *f* and violin *f*. Measure 119 features a piano *mp* dynamic and a violin *p* dynamic, with a crescendo hairpin in the piano part. Measure 120 starts with a piano *f* dynamic and a violin *mf* dynamic, marked with a first ending bracket. The score concludes with a final measure in measure 120, marked with a first ending bracket and a final chord. The page number 120 is centered at the bottom.

117

cresc. *f*

cresc. *f*

mp *p*

f *mf*

120

This musical score is for a piano and violin duo, spanning five systems of music. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs), while the violin part is in a single treble clef. The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings. The first system features a crescendo in the piano part and a forte (f) dynamic in the violin part. The second system continues with a mezzo-forte (mf) dynamic in the piano part. The third system shows a forte (f) dynamic in the piano part. The fourth system features a mezzo-forte (mf) dynamic in the piano part. The fifth system concludes with a mezzo-forte (mf) dynamic in the piano part. The score is marked with 'cresc.' for crescendo and 'f' for forte. The page number 121 is centered at the bottom.

cresc. *f*

cresc. *mf*

f *mf*

f *mf*

mf

This musical score is for a piano and violin duo in D major. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs), and the violin part is in a single staff (treble clef). The key signature has two sharps (F# and C#). The time signature is not explicitly shown but appears to be 4/4 based on the phrasing. The score consists of 12 measures, divided into three systems of four measures each. The first system shows the piano playing a rhythmic accompaniment of eighth notes and the violin playing a melodic line with slurs. The second system continues this pattern. The third system introduces dynamics: the piano part starts with *mp* (mezzo-piano) and *p* (piano), while the violin part has a *cresc.* (crescendo) marking. The final system features a *Sp* (sforzando) *molto cresc.* (very much crescendo) marking for the piano, and the violin part ends with a *ff* (fortissimo) dynamic. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings.

УКРАЇНСЬКЕ РОНДО

К.МЯСКОВ

перекл. та обр. Л. Матвійчук

Allegretto scherzando

Ф-НО

The musical score is written for piano and flute. It begins with a piano introduction in F major, 3/4 time. The first system shows the piano accompaniment with a flute melody. The second system introduces a mezzo-forte (mf) section with a more active piano accompaniment and a flute melody. The third system continues the piece with a trill (tr) in the piano accompaniment and a flute melody. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains three measures of music: the first two measures feature rapid sixteenth-note runs, and the third measure has a few notes with fingerings 1, 4, and 1, and an accent (>). The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. It contains three measures of music, primarily consisting of chords and rests, with some sixteenth-note runs in the treble. The bottom staff is a single bass clef with a key signature of one flat, containing three measures of music, mostly whole and half notes.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef with a key signature of one sharp (F-sharp). It contains three measures of music, including notes with fingerings 1, 1-1, 4, 2, 1, and 1, and accents (>). A dynamic marking *f* (forte) is present at the beginning. The middle staff is a grand staff with a key signature of one sharp. It contains three measures of music, including sixteenth-note runs and chords. An *8va* (octave up) marking is present over the second measure. The bottom staff is a single bass clef with a key signature of one sharp, containing three measures of music, mostly chords and rests.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single treble clef with a key signature of one sharp. It contains three measures of music, including notes with fingerings 4, 2, 1, and 1, and accents (>). A dynamic marking *f* (forte) is present at the beginning. The middle staff is a grand staff with a key signature of one sharp. It contains three measures of music, including sixteenth-note runs and chords. An *8va* (octave up) marking is present over the second measure. The bottom staff is a single bass clef with a key signature of one sharp, containing three measures of music, mostly chords and rests.

First system of musical notation, measures 1-4. The system consists of three staves: a single treble staff at the top, and a grand staff (treble and bass) below it. The key signature has one sharp (F#). Measure 1: Treble staff has a quarter rest; grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. Measure 2: Treble staff has a half rest; grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a piano (*p*) dynamic. Measure 3: Treble staff has a half rest; grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a piano (*p*) dynamic. Measure 4: Treble staff has a half note chord (F#4, C#5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a piano (*p*) dynamic. The text "poco cresc." is written above the grand staff in measure 3. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a mezzo-forte (*mp*) dynamic.

Second system of musical notation, measures 5-8. The system consists of three staves: a single treble staff at the top, and a grand staff (treble and bass) below it. The key signature has one sharp (F#). Measure 5: Treble staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. Measure 6: Treble staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. Measure 7: Treble staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. Measure 8: Treble staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic. The grand staff has a half note chord (F#4, C#5) with a forte (*f*) dynamic.

Third system of musical notation, measures 9-12. The system consists of three staves: a single treble staff at the top, and a grand staff (treble and bass) below it. The key signature has two flats (Bb, Eb). Measure 9: Treble staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a forte (*f*) dynamic. Measure 10: Treble staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. Measure 11: Treble staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. Measure 12: Treble staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The grand staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The grand staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The grand staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The grand staff has a half note chord (Bb4, Eb5) with a mezzo-forte (*mf*) dynamic.

First system of a musical score. It consists of three staves. The top staff is a single melodic line in a key with two flats (B-flat and E-flat) and a common time signature. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clef) with a key signature of two flats and a common time signature. The music features various note values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are dynamic markings such as *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte), and articulation marks like accents and slurs.

Second system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in 2/4 time and features a melodic line with a *f* (forte) dynamic marking. The middle and bottom staves are in 2/4 time and feature a grand staff with a *mf* (mezzo-forte) dynamic marking. The word "simile" is written above the middle staff. The music includes various note values, rests, and articulation marks.

Third system of the musical score. It consists of three staves. The top staff is in 2/4 time and features a melodic line with a *f* (forte) dynamic marking. The middle and bottom staves are in 2/4 time and feature a grand staff with a *mf* (mezzo-forte) dynamic marking. The word "simile" is written above the middle staff. The music includes various note values, rests, and articulation marks.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) begins with a melodic line marked *mp* (mezzo-piano). It features a key signature change to one sharp (F#) and includes dynamic markings *p* (piano) and accents (>). The bottom staff (bass clef) provides harmonic support with chords and single notes, also marked *p*.

Second system of musical notation. The top staff continues the melodic line, marked with a first fingering (*1*) and includes triplet markings (*3*). The bottom staff features a section marked *f* (forte) with a slur over a triplet of eighth notes in the right hand and a corresponding bass line.

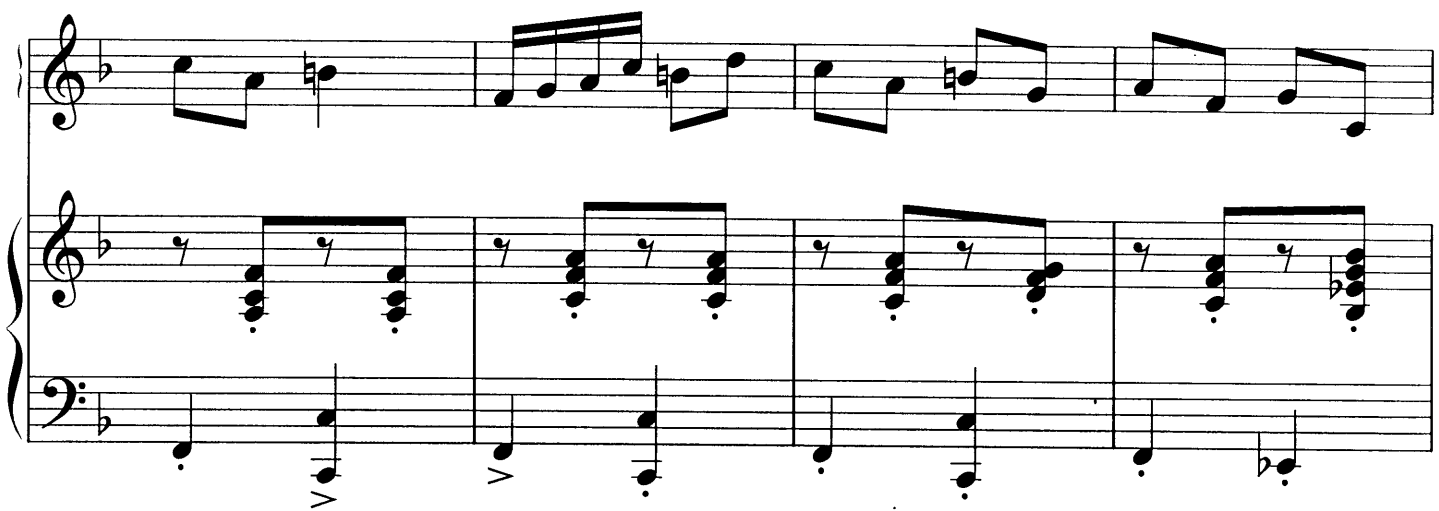
Third system of musical notation. The top staff continues with a melodic line marked with a second fingering (*2*) and includes a key signature change to one flat (Bb). The bottom staff continues the harmonic accompaniment with chords and single notes.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The middle staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. There are dynamic markings *mp* and *p* in the first and second measures respectively.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The middle staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. There are dynamic markings *mp* and *p* in the first and second measures respectively.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The middle staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. The bottom staff is in bass clef and contains a bass line with eighth and sixteenth notes, followed by a measure with a quarter rest and a quarter note. There are dynamic markings *mp* and *p* in the first and second measures respectively.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melody with accents (>) on the first two notes, followed by a triplet of eighth notes marked *p*, and then a fourth note. The bottom staff (bass clef) features a piano accompaniment with chords and a melodic line in the right hand, also marked *p*. The key signature has one flat (B-flat).

Second system of musical notation. The top staff continues the melody with a triplet of eighth notes marked *p*, followed by a fourth note. The bottom staff continues the piano accompaniment with chords and a melodic line in the right hand, also marked *p*. The key signature has one flat (B-flat).

Third system of musical notation. The top staff is empty, indicating a rest for the melody. The bottom staff features a piano accompaniment with chords and a melodic line in the right hand, marked *p*. The key signature has one flat (B-flat).

Con anima

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The middle staff is in treble clef, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The bottom staff is in bass clef, starting with a half note G2, followed by quarter notes A2, B2, and C3, then eighth notes B2, A2, G2, and F#2, and ending with a half note E2. The dynamic marking *mp* is present in both the top and middle staves.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The middle staff is in treble clef, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The bottom staff is in bass clef, starting with a half note G2, followed by quarter notes A2, B2, and C3, then eighth notes B2, A2, G2, and F#2, and ending with a half note E2. The dynamic marking *mp* is present in both the top and middle staves.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The middle staff is in treble clef, starting with a half note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5, then eighth notes B4, A4, G4, and F#4, and ending with a half note E4. The bottom staff is in bass clef, starting with a half note G2, followed by quarter notes A2, B2, and C3, then eighth notes B2, A2, G2, and F#2, and ending with a half note E2. The dynamic marking *p* is present in both the top and middle staves.

This musical score consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff (treble and bass clefs).

- System 1:** The vocal line features eighth and sixteenth notes with slurs and fingerings (4, 2, 4). The piano accompaniment has chords in the right hand and single notes in the left hand.
- System 2:** The vocal line includes a triplet of eighth notes and other eighth notes with slurs and fingerings (1, 2, 4, 3, 1, 1, 1, 3, 2). The piano accompaniment continues with chords and single notes.
- System 3:** The vocal line has eighth notes and a triplet of eighth notes with slurs and fingerings (3). The piano accompaniment includes a mezzo-piano (*mp*) dynamic marking and continues with chords and single notes.

First system of a musical score. It features a treble staff with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. The first two measures contain whole notes (F#4 and A4), followed by a whole rest. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays a melodic line with eighth notes and a half note, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A dynamic marking of *p* (piano) is present in the third measure of the piano right hand.

Second system of the musical score. The treble staff contains whole rests. The piano accompaniment continues. The piano right hand features a melodic line with eighth notes and a half note, with a dynamic marking of *p* (piano) and a crescendo hairpin. The piano left hand plays a bass line with eighth notes and a half note. A tempo marking of *poco a poco rit.* (poco a poco ritardando) is written above the piano right hand. The system concludes with a fermata over the final notes of both piano staves.

Third system of the musical score. The treble staff begins with a tempo marking of *a tempo* and a dynamic marking of *f* (forte). It contains a melodic line with eighth notes and a half note. The piano accompaniment consists of two staves. The piano right hand features a melodic line with eighth notes and a half note, with a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte) and a tempo marking of *a tempo*. The piano left hand plays a bass line with eighth notes and a half note. The system concludes with a fermata over the final notes of both piano staves.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melodic line with eighth notes and a crescendo leading to a piano (*p*) dynamic. The bottom staff (grand staff) features a piano accompaniment with chords and a bass line. The piano part includes a crescendo and a piano (*p*) dynamic marking.

Second system of musical notation. The top staff continues the melodic line with a triplet of eighth notes and a fermata. The bottom staff features a piano accompaniment with chords and a bass line. The piano part includes a forte (*f*) dynamic marking and a section labeled "Energico" with a more active melodic line.

Third system of musical notation. The top staff is mostly empty, with a few notes in the first measure. The bottom staff features a piano accompaniment with chords and a bass line. The piano part includes a crescendo and a piano (*p*) dynamic marking.

Amoroso

mp dolce

mp dolce

4 A

The musical score is written for a voice and piano. The tempo is marked 'Amoroso' (lovingly). The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The score is divided into three systems. Each system consists of a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and chords in the left hand. The vocal line is melodic and expressive, with a crescendo in the first system and a 4-measure rest marked 'A' in the third system.

This musical score is written for piano and voice. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 4/4. The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment.

System 1: The vocal line begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a 4-measure rest. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and chords in the left hand.

System 2: The vocal line continues with a half note B4, followed by a quarter note C5, and then a 2-measure rest. The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern.

System 3: The vocal line begins with a half note D5, followed by a quarter note E5, and then a 4-measure rest. The piano accompaniment concludes with a final chord in the left hand.

Allegretto con moto

The first system of musical notation consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a half rest, followed by a quarter rest, and then a triplet of eighth notes. The piano accompaniment features a complex rhythmic pattern with triplets and a 'rall.' (rallentando) marking. The system concludes with a double bar line and a repeat sign.

The second system continues the musical piece. The vocal line features a triplet of eighth notes followed by a quarter note. The piano accompaniment includes a 'rall.' marking and a 'p' (piano) dynamic. The system ends with a double bar line and a repeat sign.

Piu mosso agitato

The third system of musical notation is marked 'Piu mosso agitato'. It begins with a 2/4 time signature and a 'mp' (mezzo-piano) dynamic. The vocal line features a triplet of eighth notes. The piano accompaniment includes a 'mf' (mezzo-forte) dynamic and a 'p' (piano) dynamic. The system concludes with a double bar line and a repeat sign.

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of three flats (B-flat, E-flat, A-flat). It features a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes marked with a '3' and a slur. The middle staff is in treble clef, and the bottom staff is in bass clef, both with the same three-flat key signature. They provide harmonic support with chords and single notes, including some notes with accents.

The second system of musical notation also consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of three sharps (F-sharp, C-sharp, G-sharp). It continues the melodic development with various note values and a slur. The middle and bottom staves are in treble and bass clefs respectively, with the same three-sharp key signature, providing harmonic accompaniment with chords and single notes.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff is in treble clef with a key signature of three sharps (F-sharp, C-sharp, G-sharp). It features more complex rhythmic patterns, including sixteenth-note runs and slurs. The middle and bottom staves are in treble and bass clefs respectively, with the same three-sharp key signature, providing harmonic support with chords and single notes.

This musical score consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff notation (treble and bass clefs).

- System 1 (Measures 136-138):**
 - Measure 136:** The vocal line features a triplet of eighth notes (G4, A4, B4) followed by a quarter note (C5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 137:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 138:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
- System 2 (Measures 139-141):**
 - Measure 139:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 140:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 141:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
- System 3 (Measures 142-144):**
 - Measure 142:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 143:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).
 - Measure 144:** The vocal line has a half note (C5) and a quarter note (D5). The piano accompaniment has a treble line with a half note (G4) and a bass line with a half note (B3).

Allegretto scherzando

This musical score is for a piece titled "Allegretto scherzando". It is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The score is divided into three systems. The first system begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The piano part starts with a forte (*f*) dynamic and a mezzo-piano (*mp*) dynamic. The second system continues the melodic and piano parts. The third system features a mezzo-piano (*mp*) dynamic for the melodic line and a piano (*p*) dynamic for the piano part, both with markings for "poco cresc." and "accel.". The score includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings.

f
mp
mp
p
poco cresc.
accel.
poco cresc.
accel.

First system of the musical score. The top staff (treble clef) features a melodic line with triplets and sixteenth-note runs, marked with fingerings 3, 4, 1, 4, 1. The piano accompaniment (grand staff) consists of chords and single notes, marked with *mp* and *cresc.*

Second system of the musical score. The top staff begins with a rest followed by a triplet marked *Vivo*. The piano accompaniment continues with chords and single notes, marked with *f* and *poco animando*.

Third system of the musical score. The top staff features a melodic line with a crescendo hairpin. The piano accompaniment continues with chords and single notes, marked with *ff*.

КОНЦЕРТНІ ВАРІАЦІЇ

К. МЯСКОВ

Moderato con anima

транскрипція Л. Матвійчук

Домра

The musical score is written for Domra and Piano (Ф-но). The Domra part is in the upper staves, and the Piano part is in the lower staves. The score is in 2/4 time and features a variety of musical notations including slurs, accents, and dynamic markings. The Domra part begins with a *p* (piano) dynamic and includes fingerings (1, 2, 3). The Piano part includes a *diminuendo* marking and a *pizz* (pizzicato) instruction. The score is transcribed by Л. Матвійчук.

p

mp

poco a poco cresc.

con moto

diminuendo

pizz

mp

mf

Ф-НО

vibr.

vibr.

mp

mf

A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for three parts: a vocal line (treble clef), a piano accompaniment (treble and bass clefs), and a cello/bass line (bass clef). The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 4/4. The vocal line begins with a rest followed by a melody. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes. The cello/bass line provides a steady bass line. The score includes dynamic markings such as *f* (forte) and *mf* (mezzo-forte), and phrasing slurs. The lyrics 'The Rose Tree' are written below the vocal line.

The musical score for 'The Rose Tree' is presented in three systems. The first system features a vocal melody in the treble clef and a piano accompaniment in the bass clef. The second system continues the vocal melody and piano accompaniment. The third system shows the vocal melody and piano accompaniment. The score includes dynamic markings such as *mp* (mezzo-piano) and *p* (piano), and articulation marks like slurs and accents. The key signature is one sharp (F#), and the time signature is 3/4.

A musical score for the song 'The Rose Tree'. It features three staves: a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass) at the bottom. The key signature is D major (two sharps). The top staff contains a single melodic line. The grand staff contains a piano accompaniment with chords in the right hand and a bass line in the left hand. The music is written in a simple, accessible style suitable for children's songs.

This page of musical notation is for a piano piece, featuring three systems of staves. Each system consists of a single treble staff and a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is two sharps (F# and C#). The notation includes various musical elements:

- System 1:** The treble staff contains a continuous eighth-note melody. The grand staff features a bass line with chords and a treble line with triplets and slurs.
- System 2:** The treble staff continues the eighth-note melody with some sixteenth-note passages. The grand staff includes triplets, slurs, and dynamic markings like *mf* and *f*.
- System 3:** The treble staff shows more complex sixteenth-note patterns. The grand staff features triplets, slurs, and dynamic markings like *f* and *mf*.

The page is numbered 144 at the bottom.

The first system consists of a treble staff and a grand staff (treble and bass). The treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, some beamed together. The grand staff features a bass line with chords and single notes. Dynamic markings include *f* (forte) in both staves.

Cadenza ad libitum

The second system includes a treble staff and a grand staff. The treble staff begins with a melodic phrase marked *p* (piano). The grand staff has a bass line with chords, marked *mp* (mezzo-piano). The instruction *poco a poco cresc.* (poco a poco crescendo) is written above the grand staff. A double bar line separates the two parts of the system.

The third system consists of a treble staff and a grand staff. The treble staff has a melodic line with many sixteenth notes, some with accents (>) and a *rit.* (ritardando) marking. The grand staff has a bass line with complex fingerings (e.g., 2, 4, 1, 3, 2, 1, 4, 3, 2, 1) and a *rit.* marking at the end. A double bar line is present in the grand staff.

Vivo

The musical score is written for piano and violin. It consists of three systems of staves. The piano part is written in treble and bass clefs, while the violin part is in treble clef. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 3/4. The tempo is marked 'Vivo'.

System 1:

- Violin:** Starts with a melodic line in the first measure, marked *mp* (mezzo-piano) with an accent (>). The second measure continues the melody. The third measure has a repeat sign and a fermata over the final note.
- Piano:** Accompaniment in the first measure, marked *mp*. The second measure is marked *simile* (simile) and features a crescendo hairpin. The third measure continues the accompaniment.

System 2:

- Violin:** Continues the melodic line with various articulations, including accents and slurs.
- Piano:** Continues the accompaniment with chords and moving lines in both hands.

System 3:

- Violin:** Ends with a melodic phrase, marked *f* (forte) in the final measure.
- Piano:** Accompaniment continues, marked *f* in the final measure.

This musical score page contains measures 145 through 147. It is written for a piano and a violin. The piano part is in G major, with a key signature of one sharp (F#). The violin part is in G major, with a key signature of one sharp (F#). The piano part features a complex, fast-moving melody in the right hand, often with triplets and sixteenth notes, and a more rhythmic, chordal accompaniment in the left hand. The violin part provides a melodic counterpoint to the piano's right hand, often using slurs and accents. The score includes dynamic markings such as *mp* (mezzo-piano) and *p* (piano), and articulation marks like accents and slurs. The word "simile" is used to indicate a continuation of a previous style or articulation. The page number 147 is centered at the bottom.

147

This musical score is arranged in three systems, each featuring a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff notation (treble and bass clefs). The key signature consists of two sharps (F# and C#), and the time signature is 4/4. The first system shows the vocal line with a melodic line and a piano accompaniment with chords and a bass line. The second system continues the melody with some trills and grace notes. The third system shows a more complex piano accompaniment with chords and a bass line. The score is written in black ink on a white background.

This musical score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in grand staff notation (treble and bass clefs).

- System 1 (Measures 1-2):** The vocal line begins with a melodic phrase. The piano accompaniment features chords in the right hand and a bass line in the left hand.
- System 2 (Measures 3-5):** The vocal line continues with a more complex melodic line. The piano accompaniment includes a *mp* (mezzo-piano) dynamic marking in measure 4.
- System 3 (Measures 6-8):** The vocal line features a triplet of eighth notes in measure 6. The piano accompaniment includes a *f* (forte) dynamic marking in measure 6 and a *ff* (fortissimo) dynamic marking in measure 8.

First system of a musical score. The right-hand part (treble clef) begins with a melodic line of eighth and sixteenth notes, followed by a whole rest and then a phrase starting with a four-measure rest and a first-measure rest, ending with a quarter note. The left-hand part (bass clef) has a whole rest, followed by a half note chord, and then a half note chord with a quarter rest. The system concludes with a half note chord in the bass and a quarter note in the treble.

Second system of a musical score. The right-hand part (treble clef) features a continuous, ascending melodic line of eighth notes, marked with a piano (*p*) dynamic. The left-hand part (bass clef) consists of a series of chords, each preceded by a quarter rest, marked with a piano (*p*) dynamic. The system ends with a half note chord in the bass and a quarter note in the treble.

Third system of a musical score. The right-hand part (treble clef) starts with a half rest, followed by a half note, and then a half note chord, marked with a forte (*f*) dynamic. The left-hand part (bass clef) begins with a half note chord, followed by a half note chord, and then a half note chord, marked with a forte (*f*) dynamic. The system concludes with a half note chord in the bass and a quarter note in the treble.

First system of musical notation. The treble staff features a rapid sixteenth-note scale, marked *f*. The piano accompaniment in the grand staff (treble and bass staves) is marked *mf* and consists of a simple harmonic line.

Second system of musical notation. The treble staff continues the sixteenth-note scale. The piano accompaniment continues with a similar harmonic line, maintaining the *mf* dynamic.

Third system of musical notation. The treble staff has a brief rest followed by a few notes. The piano accompaniment features a more complex texture with chords and moving lines in both staves, marked *f*.

Fourth system of musical notation. The treble staff begins with a piano (*p*) dynamic, followed by a crescendo (*cresc.*) leading to a fortissimo (*ff*) section. The piano accompaniment also starts piano (*p*) and crescendos to fortissimo (*ff*). The system concludes with a double bar line.

Список літератури

1. А. Алексєєв.Методика навчання гри на фортепіано.
", М."Музика 1961
2. Л.Ауер.Моя школа гри на скрипці. М."Музика 1965
3. М.Геліс. Методика навчання гри на домрі. Свердловськ.1988
4. Й.Гофман. фортепіанна гра. Питання та відповіді.
М."Искусство",1938
5. М.Давидов. Проблеми розвитку академічного народно-
Інструментального мистецтва в Україні.Київ.1998
6. Г.Коган. "У врат мастерства". М."Музика", 1969
7. Я.Мільштейн. Ференц Ліст. М. "Музика", 1971
8. Г.Нейгауз. Про мистецтво фортепіанної гри. М. "Музика"1967
9. Л. Орбелі. Питання вищої нервової діяльності.
- 10.О.Фамінцин. "Домра и сродные ей инструменты русского
народа". Петербург.1891
- 11.Г.Хоткевич "Музичні інструменти українського народу",
Харків.1930.

Шлях до майстерності кобзиста.

Зміст

1. Про книгу. Передмова доктора мистецтвознавства, професора М.А.Давидова.	3
2. Кобза – старовинний український музичний інструмент.	5
3. Методика роботи над музичним твором.	8
4. М.В. Лисенко. Полька. Перекладення Л. Матвійчук.	12
5. Л. Матвійчук. Варіації на тему української народної пісні „Дівчино моя, переяславко”.	16
Л. Матвійчук. Варіації на тему української народної пісні „Ой, за гаєм, гаєм”.	22
6. Л. Матвійчук. Лірична-танцювальна	31
7. Л. Матвійчук. Зозуля.	39
8. Л. Матвійчук. Музична табакерка.	43
9. Л. Матвійчук. Романс.	50
10. В. Довженко. Струмок. Транскрипція Л. Матвійчук.	56
11. І. Шамо. Дніпровський вальс. Перекладення Л. Матвійчук.	66
12. К. Мясков. Весела прогулянка. Перекладення Л. Матвійчук.	80
13. Л. Матвійчук. Роздум.	86
14. Л. Матвійчук. Варіації в старовинному стилі.	90
15. Л. Матвійчук. Варіації на тему російської народної пісні “Суботея”.	94
16. Виконавська творчість музиканта.	102
17. Л. Матвійчук. Поетичний ескіз.	104
18. Молдавський танець. Обробка Л. Матвійчук.	111
19. К. Мясков. Українське рондо. Перекладання та обробка Л.Матвійчук.	123
20. К. Мясков. Концертні варіації. Транскрипція Л. Матвійчук.	141
21. Список літератури.	152